

EVALUATIE GEURGEBIEDSVISIE GEMEENTE SOMEREN 2017

NORMEN ACHTERGRONDGEURBELASTING EN BESTEMMEN BURGERWONINGEN

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

EVALUATIE GEURGEBIEDSVISIE GEMEENTE SOMEREN 2017

NORMEN ACHTERGRONDGEURBELASTING EN BESTEMMEN BURGERWONINGEN

In opdracht van	gemeente Someren
Opgesteld door	Fred Stouthart, Anita Michiels, Marij Aben en Frank Lathouwers Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant Postbus 8035 5601 KA Eindhoven
Auteur	Fred Stouthart
Projectnummer	240941
Datum	6 juni 2017
Status	definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding, doel en beoogd resultaat.....	1
1.1	Opdracht en beoogd resultaat	3
1.2	Uitgevoerde werkzaamheden / leeswijzer.....	4
2	Selectie potentiële burgerwoningen	5
3	Scenario's ontwikkeling veehouderij.....	7
4	Geuremissie.....	9
4.1	Geuremissie scenario's.....	9
4.1.1	Huidige geuremissie (scenario 1A)	10
4.1.2	Huidige geuremissie minus stoppers (scenario 1B)	10
4.1.3	Mogelijke toekomstige geuremissie (scenario 2A, worst case)	10
4.1.4	Mogelijke toekomstige geuremissie (scenario 2B, realistisch)	11
4.2	Geuremissie deelaspecten.....	12
4.2.1	Bijdrage stoppers aan geuremissie	12
4.2.2	Bijdrage traditionele stallen aan de geuremissie	12
5	Normen achtergrondgeurbelasting en aantal potentiële burgerwoningen	13
5.1	Gehanteerde geurnormen	13
6	Toepassing geurnormen op potentiële burgerwoningen.....	14
6.1	Geurbelasting potentiële burgerwoningen.....	14
6.2	Aantal te bestemmen burgerwoningen	17
6.3	Effect stoppers en emissiestandstill deel ontwikkelaars	18
7	Conclusies en aanbevelingen	20
7.1	Conclusies	20
7.2	Aanbevelingen	21
7.2.1	Normen voor de achtergrond geurbelasting	21
7.2.2	Stimuleren stoppers.....	24
7.2.3	Emissiearm aanpassen traditionele stallen.....	24
7.2.4	Aanscherpen geurnormen vergunningverlening	24
Bijlage 1	Beschrijving scenario's.....	26
	Aantallen en typen veehouderijen per scenario.....	27
Bijlage 2	Toelichting uitgangspunten scenario's	29
2	Uitgangspunten.....	29
2.1	Uitgangspunten stoppende veehouderijen (gedoogbeleid ammoniak)	29
2.2	Uitgangspunten huidige scenario's (1A en 1B)	30
2.3	Uitgangspunten toekomstscenario's (2A en 2B)	30
2.3.1	Standstillbedrijven	31

2.3.2 De ontwikkelaars: vrije emissieruimte, beperkt of geen emissieruimte.....	31
2.3.3 Ontwikkelaars: geen vrije emissieruimte, normoverschrijders	31
2.3.4 Normonderschrijders: vrije emissieruimte	31
2.3.5 Normonderschrijders: vrije emissieruimte, bouwblok beperkt	32
2.3.6 Verschil tussen toekomstscenario's 2A en 2B.....	32
2.3.7 Geurreductie nieuwe stallen	33
2.3.8 Effect 50%-regeling Wet geurhinder en veehouderij op de geuremissie	33
2.3.9 Effect traditionele stallen.....	33
2.4 Bron gegevens veehouderijen en geurberekeningen.....	33
2.5 Bepalen beschikbare ruimte op het bouwblok.....	34
Bijlage 3 Geurhinder en gezondheid	36
Bijlage 4 Geuremissie per scenario.....	38

1 Inleiding, doel en beoogd resultaat

In het buitengebied van de gemeente Someren bevinden zich meerdere voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen. Om het buitengebied bewoond en leefbaar te houden is de gemeente voornemens de voormalige bedrijfswoningen (zoveel als mogelijk) als burgerwoning te bestemmen. Het zijn dus potentiële burgerwoningen.

De bestemmingsverandering naar burgerwoning stuit vaak op problemen in relatie tot het woon- en leefklimaat¹. Een goede ruimtelijke ordening dient er voor te zorgen dat (toekomstige) bewoners zich vestigen in een omgeving met een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

Wat wel of niet een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is, is niet in wettelijke regels vastgelegd. Hier heeft de gemeente een ruime beleidsvrijheid om zelf te bepalen wat zij acceptabel vindt, in dit geval de mate van mogelijke geurhinder als gevolg van de achtergrondgeurbelasting van meerdere veehouderijen in een gebied (cumulatief). Hiervoor is wel een eenduidige onderbouwing nodig die in het gemeentelijk (geur)beleid wordt vastgelegd.

Onder de werkingssfeer van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) heeft de gemeenteraad van Someren op 29 september 2010 een gemeentelijk geurbeleid vastgesteld: de geurgebiedsvisie en geurverordening. Met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat zijn in de geurgebiedsvisie de volgende normen voor de cumulatieve, als gevolg van stapeling van geuremissies van alle veehouderijen in het gebied, achtergrond geurbelasting opgenomen:

- een norm voor de achtergrondbelasting op de woonkernen van $10 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (odour units);
- een norm voor de achtergrondbelasting in het buitengebied van $20 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (odour units);
- in het voormalige LOG is de norm voor de achtergrondbelasting $32 \text{ ou}_E/\text{m}^3$ (odour units). Aangezien het LOG door het intrekken van de reconstructieplannen is vervallen, is de waarde van 32 odour units niet meer van toepassing.

De genoemde waarde van 20 odour units is bedoeld om burgerwoningen in het buitengebied te beschermen tegen een overmatige achtergrondgeurbelasting en een aanvaardbaar woon- en leefklimaat te waarborgen. Deze waarde houdt de omzetting van voormalige bedrijfswoningen van veehouderijen vaak tegen. Dit is gebleken uit een inventarisatie van potentiële burgerwoningen door de gemeente en dit is besproken met de gemeenteraad (december 2016 en januari 2017). Om het herbestemmen tot burgerwoning mogelijk te maken heeft de gemeenteraad besloten om de normen voor de cumulatieve achtergrond geurbelasting in de gebiedsvisie aan te passen. De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant is gevraagd om hierin te adviseren en een onderbouwing te leveren. Andere (hogere) normen moeten in de geurgebiedsvisie worden vastgelegd en voor besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Daar waar in dit rapport gesproken wordt over geurbelasting wordt de cumulatieve achtergrondbelasting bedoeld, tenzij anders vermeld.

¹ Dit wil zeggen dat geen burgerwoningen (geurgevoelige objecten) kunnen worden toegestaan op locaties waar de geurbelasting te hoog is en het daarom niet wenselijk is dat mensen daar gaan wonen en worden blootgesteld aan overmatige geurhinder. Dit heet de omgekeerde werking c.q. de doorwerking van milieuregels in de ruimtelijk ordening.

In het eerste plaatje hieronder is de ambitie van de gemeente uitgewerkt. Op het tweede plaatje is het onderscheid tussen voorgrond- en achtergrondgeurbelasting verbeeld.

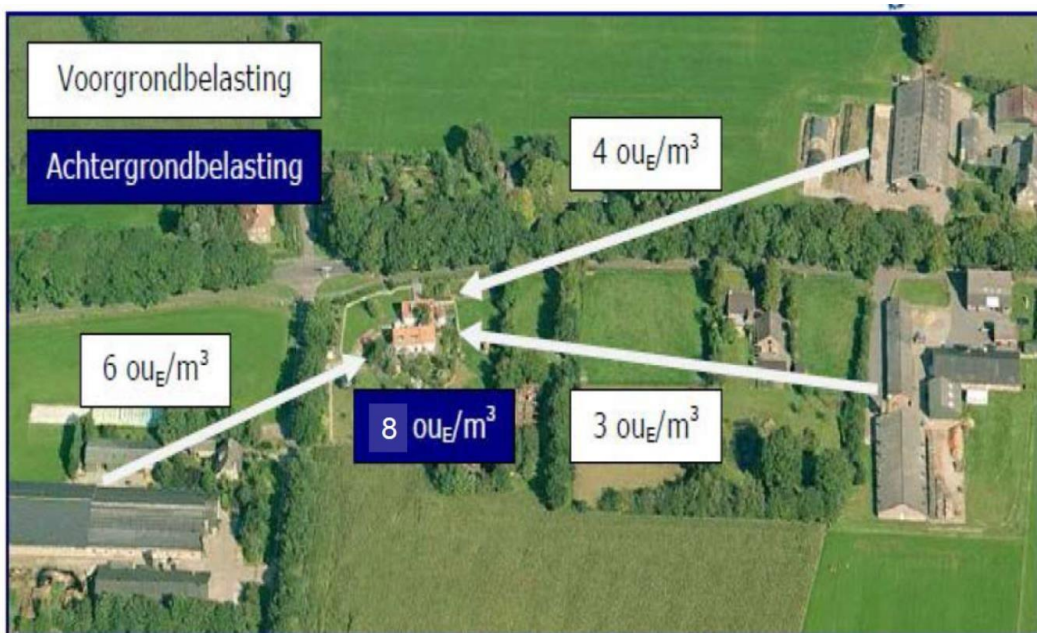
Ambitie van de gemeente

Voorgrondgeurbelasting ⇔ Achtergrondgeurbelasting

Bij de vergunningverlening wordt aan de norm voor de voorgrondgeurbelasting getoetst. De voorgrondgeurbelasting is de geurbelasting die de individuele veehouderij veroorzaakt op een woning. In onderstaand plaatje is de voorgrondgeurbelasting weergegeven als witte pijlen. Drie individuele veehouderijen veroorzaken een voorgrondgeurbelasting van respectievelijk 3, 4 en 6 odour units.

De achtergrondgeurbelasting betreft de cumulatie, de stapeling van individuele geurbelastingen van alle veehouderijen in een gebied. In dit (fictieve) voorbeeld is de achtergrondbelasting 8 odour units, welke het gevolg is van de drie individuele veehouderijen in dit gebied. Aan de achtergrondgeurbelasting wordt niet getoetst bij de vergunningverlening

1.1 Opdracht en beoogd resultaat

De opdracht is om de geurgebiedsvisie van september 2010 te evalueren met het oog op het herbestemmen van zoveel mogelijk voormalige bedrijfswoningen. Het doel is om te komen tot andere normen voor de cumulatieve achtergrondgeurbelasting en een onderbouwing daarvoor. Op basis daarvan wordt de geurgebiedsvisie van 2010 aangevuld.

Dit heeft geleid tot een advies over de normen voor de achtergrondbelasting. In dit advies zijn opties opgenomen met afwegingsaspecten die voor de besluitvorming van belang zijn. Het advies is behandeld in de commissie Ruimte op 17 mei 2017, voorzien van een voorkeur van het college van B&W. Bij het opstellen van deze rapportage is rekening gehouden met de uitkomsten van de behandeling in de commissie. In juni 2017 volgt het besluitvormingstraject naar de gemeenteraad.

Noten.

- Zoals in de gemeenteraad van december 2016 / januari 2017 is besproken, was het aanvankelijk de bedoeling om in te zoomen op zes deelgebieden waar de voormalige bedrijfswoningen aanwezig zouden zijn en waar tevens ontwikkeling van de veehouderijen aannemelijk is. Bij de selectie van de potentiële burgerwoningen bleken deze zo verspreid over het gemeentelijk grondgebied te liggen, dat het voornemen om in te zoomen op zes deelgebieden is vervallen.
- Het voornemen was ook om een scenario met traditionele stallen mee te nemen. Deze is komen te vervallen omdat in de toekomstscenario's wordt aangenomen dat de veehouderijen de op het bedrijf aanwezige traditionele stallen aanpassen en emissiearm maken. Wel is de bijdrage van de traditionele stallen op de totale emissies bepaald.

Onderwerp van dit rapport is het omzetten van een voormalige bedrijfswoning naar een burgerwoning. Dit is wezenlijk iets anders dan wat bedoeld wordt met het begrip plattelandswoning. Zie kader voor de uitleg van de begrippen.

Toelichting voormalige bedrijfswoning versus plattelandswoning

- Een *voormalige bedrijfswoning* is een bedrijfswoning op een veehouderijlocatie waar geen vee meer wordt gehouden. De vergunning voor het houden van vee is ingetrokken. Het kan zijn dat stallen zijn gesloopt (sloop is niet altijd verplicht). Er kunnen dus nog wel stallen aanwezig zijn, maar deze worden voor andere doeleinden gebruikt of staan leeg.
- Een *plattelandswoning* is een (tweede) bedrijfswoning op een actieve veehouderij die bewoond mag worden door burgers. Dit is geregeld in de Wet plattelandswoningen. De plattelandswoning behoort dus tot een actieve veehouderij welke een vergunning heeft voor het houden van dieren. De plattelandswoning heeft geen bescherming tegen geur van de stallen van de veehouderij waartoe het behoort. Tot de stallen van een andere veehouderij moet een afstand van 50 meter zijn.

1.2 Uitgevoerde werkzaamheden / leeswijzer

Voor deze evaluatie zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1. **Selectie voormalige bedrijfswoningen:** hoofdstuk 2
Om te kunnen beoordelen hoeveel voormalige bedrijfswoningen bij een bepaalde streefwaarde voor de geurbelasting kunnen worden bestemd tot burgerwoning, is het nodig een overzicht te hebben van de ligging van deze woningen. Aan de hand van een aantal criteria is een selectie gemaakt van welke woningen in het buitengebied vallen in de categorie voormalige bedrijfswoning en dus aan te merken zijn als een potentiële burgerwoning. De ligging is op kaart weergegeven.
2. **Bepalen scenario's ontwikkeling veehouderij:** hoofdstuk 3
Om te kunnen beoordelen of ook voor de korte en langere termijn de geurbelasting aanvaardbaar is, is een viertal scenario's voor de ontwikkeling van de veehouderij bepaald. Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de scenario's en de keuzes die hieraan ten grondslag liggen.
3. **Bepalen geuremissie scenario's:** hoofdstuk 4
In dit hoofdstuk is voor elk van de vier scenario's de geuremissie in beeld gebracht.
4. **Bepalen mogelijk te hanteren normen voor de geurbelasting en de relatie met het aantal tot burgerwoning te bestemmen woningen:** hoofdstuk 5 en 6
De berekende geuremissie moet omgezet worden naar de geurbelasting op de potentiële burgerwoningen. Aan de hand van een lijst van mogelijk te hanteren normen met betrekking tot de aanvaardbaarheid van de geurbelasting is in beeld gebracht hoeveel woningen per scenario en per norm daadwerkelijk in aanmerking komen om tot burgerwoning bestemd te worden.
5. **Conclusies en aanbevelingen:** hoofdstuk 7

In de bijlagen wordt ingegaan op de achtergronden en details van de scenario's, de gehanteerde uitgangspunten en de relatie geur, hinder en gezondheid.

2 Selectie potentiële burgerwoningen

In het buitengebied van Someren bevinden zich, voor zover is na te gaan, 42 potentiële burgerwoningen: deze hebben een agrarische bestemming waarvan het de bedoeling is deze om te zetten naar een burgerbestemming.

Om te komen tot deze selectie van deze 42 woningen zijn de volgende stappen gezet.

- Alle voormalige bedrijfswoningen (en de eventuele tweede bedrijfswoning) waarvan de vergunning van de veehouderij is ingetrokken sinds 2008 zijn gebruikt als uitgangspunt.
- Screening van deze adressen via internet op gegevens over niet agrarische activiteiten.
- Controle aan de hand van inschrijving in de Kamer van Koophandel ten behoeve van niet agrarische activiteiten.
- Controle van het bestemmingsplan op bestemmingswijziging naar niet-agrarisch gebruik.
- Controle aan de hand van controlerapporten waarbij is geconstateerd dat sprake was van strijdig gebruik.
- Inspectie luchtfoto's om gesloopte stallen te constateren.
- Controle op aanvragen om omgevingsvergunning en/of sloopmeldingen.

De locaties van de potentiële burgerwoningen hebben een agrarische bestemming waarvan het de bedoeling is dat deze kunnen worden omgezet naar burger bestemming. Onbekend is of de potentiële burgerwoningen worden bewoond door de voormalige veehouder en zijn familie of door andere burgers. Het kan zijn dat er inmiddels burgers wonen in de voormalige bedrijfswoning en met het verstrijken der jaren zal dit steeds vaker voorkomen. Dit betekent dat een redelijke mate van bescherming tegen geuroverlast van veehouderijen wenselijk is.

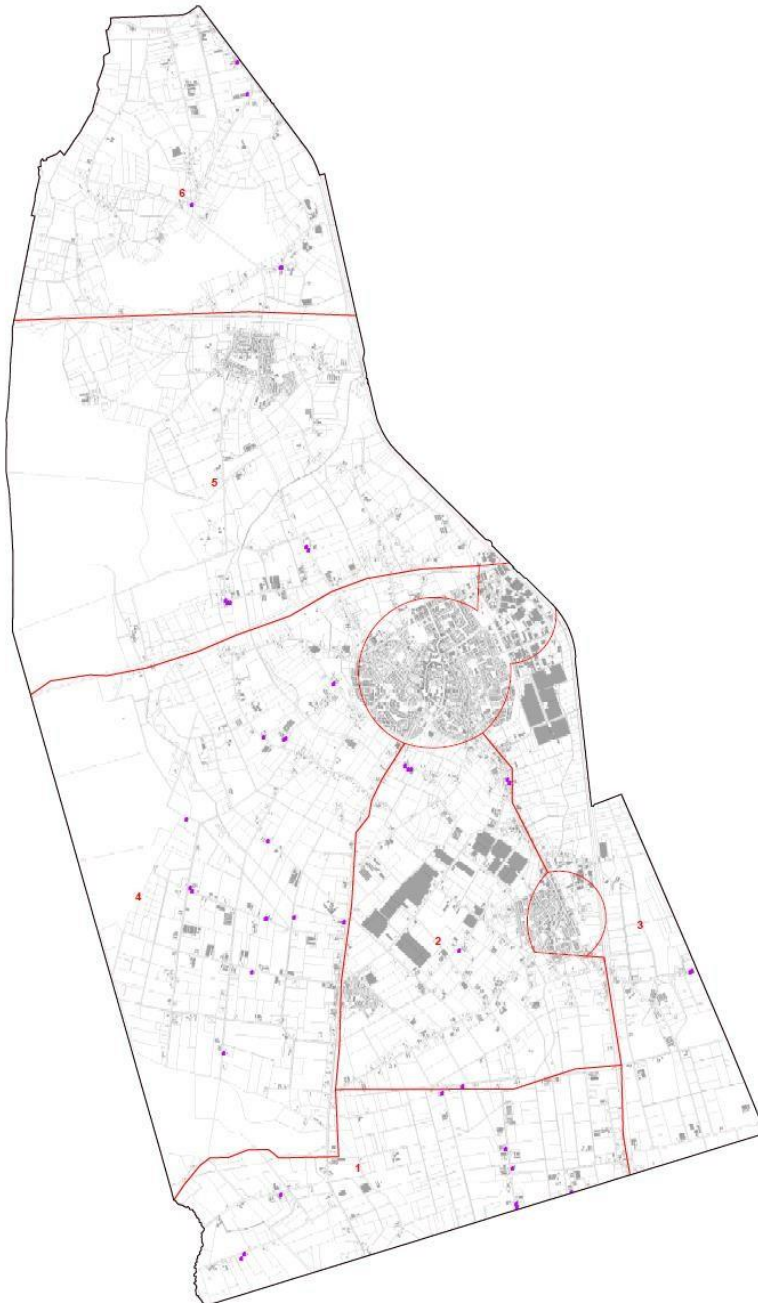
De ligging van de voormalige bedrijfswoningen / potentiële burgerwoningen is te zien op de kaart op de volgende pagina.

Kaart met ligging van de potentiële burgerwoningen. Op de kaart zijn ook de zes deelgebieden weergegeven. Zie noot in paragraaf 1.1, pagina 3.

Voormalige bedrijfswoningen/potentiele plattelandswoningen

Gemeente Someren

© ondergrond: kadaster 2017

Legenda

- vml. bedrijfswoning/potentiele plattelandswoning
- Deelgebieden
- Gemeentegrens

Opdrachtgever: Gemeente Someren
Projectnummer: 240943
Kaartnummer: 1
Datum: 31 mei 2017
Auteur/CT: FL/FS
Formaat: A0
Schaal: 1:17.000
Projectie: Rijksdriehoekstelsel

3 Scenario's ontwikkeling veehouderij

De ODZOB is gevraagd te adviseren over andere normen voor de achtergrondgeurbelasting. In het advies worden de volgende twee aspecten betrokken:

- de ambitie van de gemeenteraad om zoveel mogelijk bedrijfswoningen te bestemmen als burgerwoning;
- de te verwachten (ernstige) geurhinder en mogelijke gezondheidsrisico's met het oog op een verantwoord woon- en leefklimaat.

Om te komen tot een toekomstbestendig advies over de te hanteren nieuwe normen zijn vier scenario's opgesteld met betrekking tot de ontwikkeling van de veehouderij.

Huidig scenario (1A)

Het huidige scenario brengt, uitgaande van de vergunde situatie, in beeld wat op dit moment de geurbelasting is op de potentiële burgerwoningen.

Huidig scenario met stoppers (1B)

Voor de korte termijn (2020) is rekening gehouden met het feit dat 17 veehouderijen gaan stoppen. Dit betreft de bedrijven die zich hebben aangemeld voor de stoppersregeling. Daar waar in deze notitie gesproken wordt over 'stoppers', wordt gerefereerd aan deze 17 bedrijven.

Het is niet verplicht, en dus ook niet zeker, dat deze bedrijven daadwerkelijk stoppen. Daar staat tegenover dat verwacht wordt dat in de praktijk meer veehouderijen gaan stoppen dan de 17 die zich hebben aangemeld voor de stoppersregeling. De 17 stoppers waarmee in de scenario's rekening gehouden wordt is op dit moment de best onderbouwde schatting.

Door dit scenario te vergelijken met het huidige scenario zonder stoppers wordt de bijdrage van de stoppende bedrijven op de geurbelasting zichtbaar gemaakt.

Toekomstscenario's

Om ook iets te zeggen over de toekomstige geurbelasting op de potentiële burgerwoningen zijn twee toekomstscenario's doorgerekend. Daarbij zijn uitgangspunten gehanteerd voor wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderijen. Er wordt in deze scenario's uitgegaan van emissiearme stallen. Verder is aangenomen dat een deel van de veehouderijen zich in meer of mindere mate ontwikkelt (ontwikkelaars) en een ander deel niet (standstill).

De aanname is dat ontwikkelaars meer dan 30% bouwblokkruimte hebben die ze in meer of mindere mate kunnen benutten voor de bouw van nieuwe stallen en het houden van meer dieren. De mate waarin een veehouderij de bouwblokkruimte kan benutten (de vrije emissieruimte) wordt bepaald door de van toepassing zijnde geurnormen (Wgv en geurverordening).

Toekomstscenario - worst case (2A)

In het worstcasescenario is aangenomen dat er behalve bouwblokkruimte en geurregeling geen verdere beperkingen zijn en dat de bouwblok- en vrije emissieruimte volledig benut worden. Een tweede aanname is dat de 17 stoppers toch besluiten door te gaan. De ontwikkeling in dit scenario wordt gezien als maximaal (worstcase) en is meegenomen om de grenzen te verkennen.

Toekomstscenario - realistisch (2B)

Op dit moment moet bij vergunningverlening ook voldaan worden aan de normering voor geur en fijnstof uit de Verordening ruimte 2014 en het endotoxinetoetsingskader. In dit scenario is dan ook met deze beperkingen rekening gehouden. De regels hebben als gevolg dat in dit scenario een deel van de ontwikkelaars uit het worstcasescenario alsnog tot de standstillbedrijven gerekend moeten worden.

De aanname is verder dat de 17 stoppers ook daadwerkelijk stoppen.

Uitgaande van de huidige wet- en regelgeving is dit dus het meest realistische scenario om een doorkijk te maken naar de toekomst.

Uit het voorgaande blijkt dat er drie categorieën veehouderijen te onderscheiden zijn:

- stoppers:
- standstillbedrijven
- ontwikkelaars.

Onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen de belangrijkste uitgangspunten van elk scenario. Bijlage 1 gaat uitgebreid in op de uitgangspunten die bij elk scenario gehanteerd zijn; Bijlage 2 geeft een nadere toelichting op de diverse uitgangspunten.

Tabel 3.1. Scenario's en overzicht van de belangrijkste uitgangspunten.

Scenario	Belangrijkste uitgangspunten
1A Huidige situatie	241 bedrijven, vergunde situatie
1B Huidige – stoppers	224 bedrijven, vergunde situatie 17 stoppers (emissie 0 odour units)
2A Toekomstscenario worst case: maximale ontwikkeling	Emissiearme stallen 17 stoppers gaan door 143 standstillbedrijven 81 ontwikkelaars die bouwblok en vrije emissieruimte benutten
2B Toekomstscenario realistische ontwikkeling	Emissiearme stallen 17 stoppers (emissie 0 odour units) 143 standstillbedrijven 25 standstillbedrijven die door beperkingen vanuit Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader geen vrije emissieruimte hebben 56 ontwikkelaars die bouwblok en vrije emissieruimte benutten

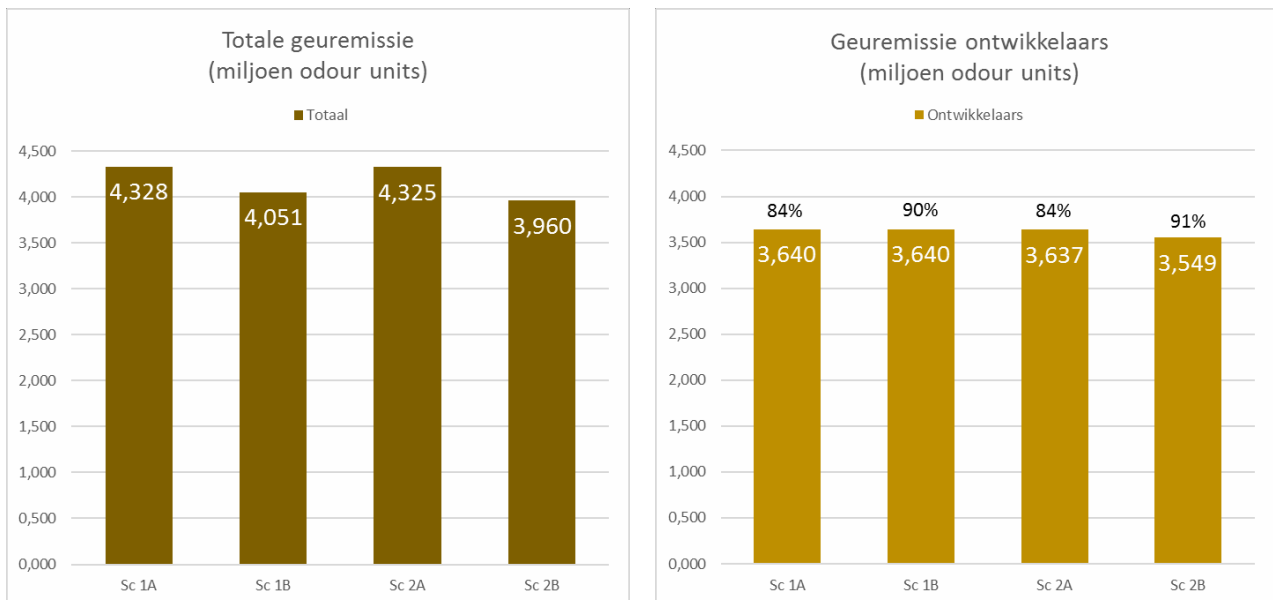
4 Geuremissie

4.1 Geuremissie scenario's

Voor elk van de vier scenario's is de totale geuremissie bepaald. In figuur 3.1 is per scenario de totale geuremissie van alle (intensieve) veehouderijen weergegeven. In figuur 3.2 is per scenario de bijdrage van de ontwikkelaars (alleen intensieve veehouderijen) op de totale geuremissie van alle veehouderijen weergegeven. In figuur 3.3 is per scenario de afname van de geuremissie weergegeven ten opzichte van het huidige (scenario 1A)

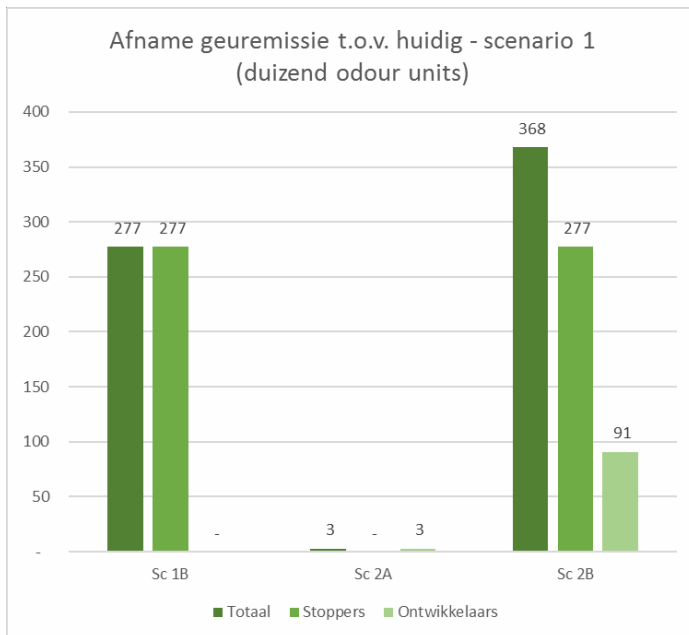
Uit de figuren blijkt dat:

- de bijdrage van de ontwikkelaars groot is: 84 – 90% van de geuremissie;
- ten opzichte van de huidige situatie (scenario 1A), de geuremissie niet toeneemt en onder scenario 2B afneemt;
- de afname van de geur emissie voor een belangrijk deel afkomstig is van de stoppers;
- in scenario 2B ook de ontwikkelaars substantieel bijdragen aan een lagere geuremissie.

Figuur 3.1 (rechts). Totale geuremissie van alle veehouderijen in Someren per scenario.

Figuur 3.2 (links). Geuremissie van de ontwikkelaars in Someren per scenario, de bijdrage van de ontwikkelaars aan de totale geuremissie, weergegeven in odour units en de procentuele bijdrage..

Figuur 3.3. Afname van de geuremissie en de bijdrage van de stoppers en ontwikkelaars aan de afname (weergegeven in duizend odour units).

4.1.1 Huidige geuremissie (scenario 1A)

De huidige geuremissie van alle 241 (intensieve) veehouderijen in Someren bedraagt ruim 4,3 miljoen odour units. De bijdrage van de ontwikkelaars is ruim 3,6 miljoen odour units (84%).

Het betreft de geuremissie op grond van de verleende vergunningen. De vergunde geursituatie kan een overschatting zijn van de feitelijke geursituatie. Door tijdelijke leegstand of omdat een vergunde nieuwe stal nog niet is gerealiseerd, is het aantal dieren dat wordt gehouden vaak minder dan het aantal dat is vergund. Omgekeerd, wanneer de vergunde maar nog niet gerealiseerde stal een emissiearme stal betreft, dan kan de vergunde geursituatie ook lager zijn dan de feitelijke.

4.1.2 Huidige geuremissie minus stoppers (scenario 1B)

Omdat in dit scenario de geuremissie van de 17 veehouderijen die zich hebben aangemeld voor de stoppersregeling niet is meegeteld (geuremissie = 0), is de totale geuremissie hier lager dan in scenario 1A. De totale emissie bedraagt bijna 4 miljoen odour units; een emissieniveau dat ruim 277 odour units lager ligt dan in scenario 1A. De bijdrage van de ontwikkelaars is met ruim 3,6 miljoen odour units gelijk aan die bij scenario 1A, maar de procentuele bijdrage is met 90% hoger. Dit is het gevolg van de lagere totale geuremissie door het niet meetellen van de geuremissie van de stoppers.

4.1.3 Mogelijke toekomstige geuremissie (scenario 2A, worst case)

In scenario 2A is de mogelijk toekomstige geuremissie bepaald voor het geval dat alle 81 ontwikkelaars binnen de vrije emissieruimte voor geur de ruimte op het bouwblok volledig opvullen met meer dieren en nieuwe stallen en daarin niet worden beperkt door andere regelgeving (Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader). De stoppers in dit scenario gaan toch door en dragen dus ruim 277 duizend odour units bij aan de geuremissie. Op de 143 standstillbedrijven blijft de geuremissie gelijk. De ontwikkelruimte van de ontwikkelaars varieert afhankelijk van de huidige geursituatie.

Uit figuur 3.1 blijkt dat de totale geuremissie ruim 4,3 miljoen odour units bedraagt (met inbegrip van de geuremissie van de stoppers). Deze is bijna gelijk aan de emissie in de huidige situatie, maar toch 3 duizend odour units lager. Deze lagere geuremissie wordt behaald door de 81 ontwikkelaars.

Deze afname laat zich als volgt verklaren. Op een deel van de ontwikkelende veehouderijen zal de geuremissie toenemen, op een ander deel afnemen:

- Een aantal van de ontwikkelaars heeft vrije emissieruimte. Dit wil zeggen dat de voorgrond geurbelasting op een woning in de omgeving lager is dan 14 odour units (de norm voor de voorgrondgeurbelasting in het buitengebied van Someren). Op deze bedrijven kan de geuremissie toenemen tot de geurnorm van 14 odour bij de vergunningverlening is bereikt.
- Een aantal ontwikkelaars heeft geen vrije emissieruimte. Dit wil zeggen dat de voorgrond geurbelasting op een woning in de omgeving hoger is dan 14 odour units (overschrijdt de norm). Wanneer zij ontwikkelen en daarvoor een vergunning aanvragen, dan is de 50% regeling van de Wet geurhinder en veehouderij van toepassing. De geuremissie op de betreffende veehouderijen mag bij uitbreiding niet toenemen maar moet afnemen. De veehouderijen kunnen nog wel uitbreiden in aantallen dieren door het toepassen van emissiearme systemen zoals luchtwassers. De veehouderijen mogen de helft van de geuremissiereductie gebruiken voor het uitbreiden van de omvang van het bedrijf (meer dieren houden), waarbij de andere helft tegemoet komt aan het verlagen van de bedrijfsgeuremissie.

Per saldo neemt de geuremissie ten opzichte van de huidige situatie (scenario 1A) dus af met zo'n 3 duizend odour units.

NB. Achtergronden en details over de scenario's en de gehanteerde uitgangspunten worden behandeld in bijlage 1 en 2.

4.1.4 Mogelijke toekomstige geuremissie (scenario 2B, realistisch)

In scenario 2B is de mogelijke toekomstige geuremissie bepaald voor een meer realistisch toekomstperspectief. In dit scenario kunnen niet alle 81 ontwikkelaars binnen de vrije emissieruimte voor geur de ruimte op het bouwblok volledig opvullen met meer dieren en nieuwe stallen. Zij worden daarin beperkt door andere regelgeving (Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader). Het betreft 25 bedrijven en horen in dit scenario tot de standstillbedrijven: 9 ten gevolge van de Verordening ruimte en 16 ten gevolge van het endotoxinetoetsingskader. Dan blijven er nog 46 ontwikkelaars over die afhankelijk van de individuele geursituatie in meer of mindere mate kunnen ontwikkelen. Aangenomen is dat de stoppers eind 2019 ook daadwerkelijk stoppen. Op de 143 standstillbedrijven blijft de geuremissie gelijk.

Uit figuur 3.1 blijkt dat de totale geuremissie ruim 3,9 miljoen odour units bedraagt. Dit is 368 duizend odour units minder dan in de huidige situatie. Deze lagere geuremissie wordt behaald door de stoppers en de ontwikkelaars. De stoppers in dit scenario gaan daadwerkelijk stoppen en dragen voor ruim 277 duizend odour units bij aan de afname van de geuremissie. Op een deel van de overgebleven 46 ontwikkelaars zal de geuremissie toenemen en op een ander deel zal deze afnemen. Een aantal heeft nog vrije emissieruimte en een aantal niet (zie toelichting hiervoor onder paragraaf 4.1.3). Per saldo neemt de geuremissie van de groep ontwikkelaars met 91 duidend odour units af (zie figuur 3.3). Dit is veel grotere afname dan de 3 duizend odour units afname onder scenario 2A. Dit laat zich verklaren doordat het saldo is opgebouwd uit 2 saldi:

- een vermeden toename van de geuremissie op de genoemde 25 ontwikkelaars die in dit scenario zijn meegenomen als standstillbedrijven als gevolg van beperkingen vanuit de Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader;
- het saldo van toe- en afname van de geuremissie op de 46 overgebleven ontwikkelaars.

4.2 Geuremissie deelaspecten

In paragraaf 4.1 is de geuremissie voor de vier scenario's bepaald. In deze paragraaf zoomen we in op een tweetal deelaspecten. Inzicht in de geuremissie van deze aspecten kan de gemeente aanknopingspunten bieden het beleid op af te stemmen. Hier komen we bij de aanbevelingen op terug.

4.2.1 Bijdrage stoppers aan geuremissie

De bijdrage van 17 stoppers aan het beperken van de geuremissie is hierboven al bepaald en bedraagt ruim 277 odour units.

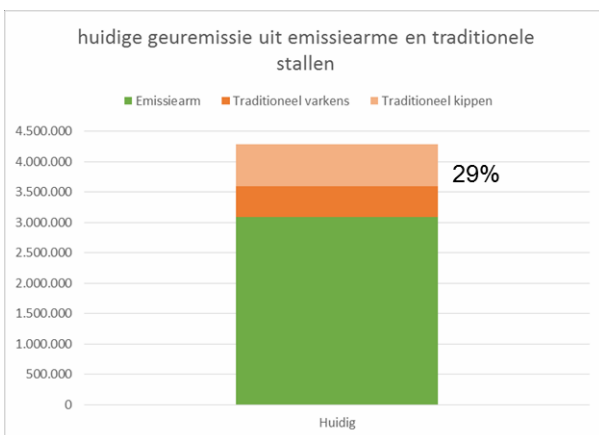
4.2.2 Bijdrage traditionele stallen aan de geuremissie

In de huidige situatie is sprake van deels traditionele en deels emissiearme stallen. Voor de beide toekomstscenario's is uitgegaan van 100% emissiearme stallen. Het afzonderlijke effect van deze omschakeling kan niet uit bovenstaande scenarioberekeningen gehaald worden en is hier apart bepaald.

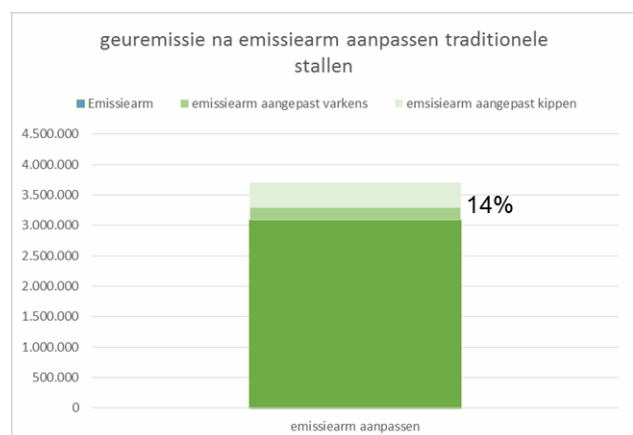
De totale huidige geuremissie bedraagt ruimt 4,3 miljoen odour units. Bijna 3,1 miljoen odour units komt van dieren gehuisvest in emissiearme stallen. Dit betekent dat 1,2 miljoen odour units komt van dieren die nog in een traditionele – niet emissiearme - stal zijn gehuisvest. Dit is 29% van de totale geuremissie. Van de 1,2 miljoen odour units uit traditionele stallen is 0,5 miljoen odour units afkomstig van pluimvee en 0,7 miljoen odour units afkomstig van varkens (zie figuur 3.4).

In de varkenshouderij is een geuremissie reductie van 60% haalbaar, in de pluimveehouderij 40% (zie bijlage 2). Wanneer de traditionele stallen emissiearm worden aangepast, halveert de geuremissie uit deze stallen. De bijdrage aan de totale emissie neemt af van 1,2 naar ruim 0,6 miljoen odour units. De resterende emissie bedraagt dan nog 14% van de totale emissie.

Van de 0,6 miljoen odour units emissie van de emissiearm gemaakte traditionele stallen is 0,2 miljoen odour units afkomstig van pluimvee en 0,4 miljoen odour units van varkens (zie figuur 3.5).

Figuur 3.4. Bijdrage traditionele stallen aan de totale geuremissie.

Figuur 3.5. Resterende bijdrage aan de totale geuremissie na emissiearm aanpassen van traditionele stallen.

5 Normen achtergrondgeurbelasting en aantal potentiële burgerwoningen

5.1 Gehanteerde geurnormen

In het vorige hoofdstuk is de geuremissie van de vier scenario's berekend. Aan de hand van de geuremissie kan per scenario de geurbelasting op de potentiële burgerwoning worden bepaald. De van toepassing zijnde geurbelasting op de woningen wordt getoetst aan meerdere normen die staan voor een meer of minder aanvaardbare kwaliteit van de leefomgeving vanwege de achtergrond geurbelasting.

Onderstaande tabel geeft de gehanteerde normen, de herkomst van de norm en een duiding van de kwaliteit van de leefomgeving oftewel het woon- en leefklimaat. Deze duiding is ontleend aan de handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij. Bijlage 3 gaat in op de gezondheidseffecten van geurhinder.

Tabel 5.1. Normen voor achtergrondgeurbelasting, herkomst en duiding van de kwaliteit van de leefomgeving

Norm voor de achtergrondgeurbelasting	Herkomst	Kwaliteit leefomgeving
10	Gezondheidskundige advieswaarde GGD (nov. 2015)	Redelijk goed
20	Verordening ruimte 2014, provincie Noord-Brabant	Matig
28	Geurgebiedsvisie gemeente, komt overeen met de geurnorm voor de vergunningverlening van 14 odour units voor de voorgrondgeurbelasting	Tamelijk slecht, boven dit niveau kan ernstige hinder optreden
32	Voorheen gehanteerd als streefwaarde voor het landbouwontwikkelingsgebied	Slecht, kans op ernstige hinder
36	Geen, als waarde bij dit onderzoek betrokken	Zeer slecht, ernstige hinder
40	Geen, als waarde bij dit onderzoek betrokken	Zeer slecht, ernstige hinder

Figuur 5.1. Kwaliteit van de leefomgeving als gevolg van de achtergrondgeurbelasting (de getallen achter de kleurde blokjes zijn waarden voor de achtergrondgeurbelasting in odour units)

kwaliteit leefomgeving

Opgemerkt wordt dat ongeacht de hoogte van de gehanteerde geurnorm de tot burgerwoning bestemde voormalige bedrijfswoning in het licht van de artikelen 6 en 14 van de Wet geurhinder en veehouderij een voormalige bedrijfswoning blijft. Dit betekent dat omliggende veehouderijen enkel een afstand van 50 meter hoeven aan te houden tot de voormalige bedrijfswoning en dat er niet getoetst hoeft te worden aan de (voorgrond)geurbelasting c.q. de geurnorm voor de vergunningverlening. Veehouderijen worden dus niet in hun bedrijfsvoering gehinderd.

6 Toepassing geurnormen op potentiële burgerwoningen

6.1 Geurbelasting potentiële burgerwoningen

In het vorige hoofdstuk is een reeks van normen gepresenteerd (10, 20, 28, 32, 36 of 40 odour units) voor het bepalen van het aantal te bestemmen burgerwoningen. In dit hoofdstuk maken we van de reeks normen negen geurklassen. Op grond van de geuremissies van de veehouderijen is de achtergrond geurbelasting op de potentiële burgerwoningen bepaald en op grond daarvan is iedere potentiële burgerwoning ingedeeld in een geurklasse. Het resultaat daarvan is te zien in onderstaande tabel 5.1.

In figuur en tabel 6.1 op de volgende pagina is voor de vier scenario's in beeld gebracht hoeveel potentiële burgerwoningen blootgesteld worden aan een bepaalde range aan geurbelasting - geurklasse.

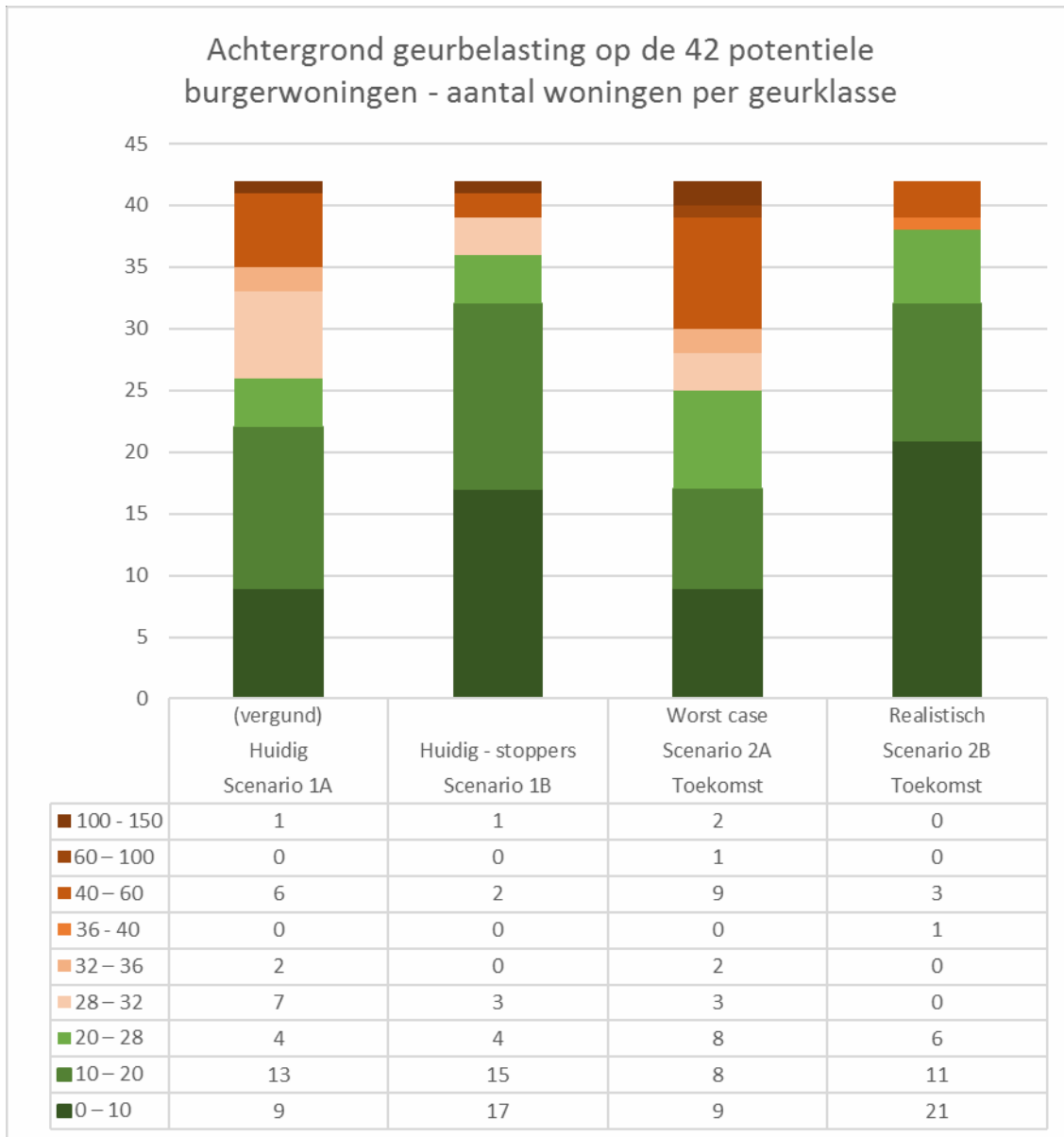
NB. De geurklassen tot 28 odour units zijn in het groen weergegeven, daarboven in het oranje-rood. De waarde van 28 odour units is als voorkeur van het college aangegeven bij de behandeling in de gemeenteraad in december 2016 en januari 2017 en bij de behandeling van de resultaten van deze evaluatie in de commissie ruimte op 17 mei 2017.

Uit figuur en tabel 6.1 blijkt het volgende.

- De achtergrond geurbelasting op de meeste potentiële burgerwoningen lager is dan 28 odour units.
 - Dit is afhankelijk van het scenario:
 - In de scenario's waarin de geuremissies van de stoppers niet is meegeteld (scenario's 1B en 2B), is de achtergrond geurbelasting op meer locaties lager dan 28 odour units.
 - Onder scenario 2B speelt ook mee dat een aantal ontwikkelaars beperkt wordt in hun mogelijkheden vanwege de Verordening ruimte 2014 en het endotoxine toetsingskader. Meer over de achtergronden hierover worden besproken in hoofdstuk 4 en in bijlage 2.
- De geurbelasting op een aantal potentiële burgerwoningen is (erg) hoog, tot 60, 100 en in een enkel geval zelfs tot 150 odour units aan toe. Het is aannemelijk dat deze woningen in de directe nabijheid van een emissiepunt van een stal bevinden (cumulatie is niet de oorzaak van een dergelijk hoge geurbelasting). Het wegnemen van de bron c.q. stal (stoppen) zal de geurbelasting sterk kunnen verlagen.

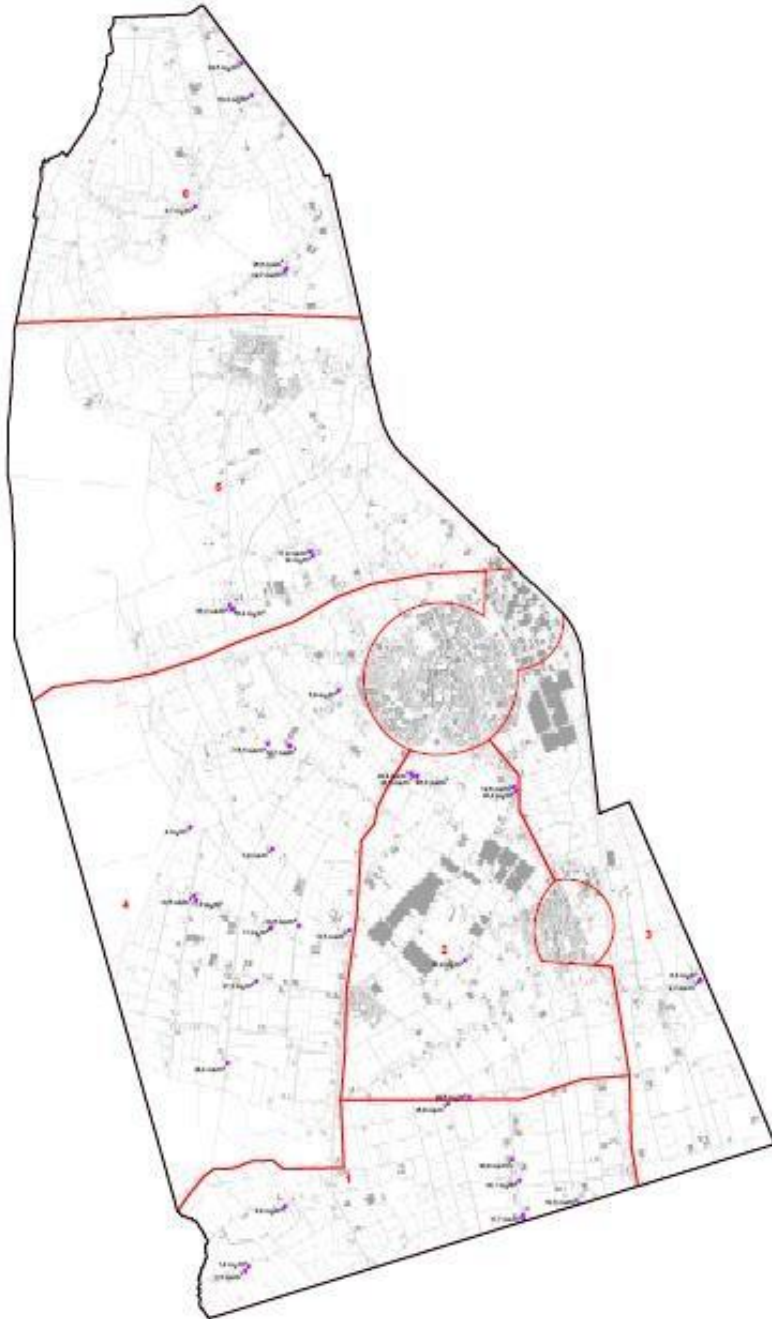
NB. Dit laatste effect is goed te zien bij het vergelijken van de scenario's met en zonder de stoppers (1A-1B en 2A-2). In de scenario's waarin de geuremissies van de stoppers niet is meegeteld (scenario's 1B en 2B), is de achtergrond geurbelasting op meer locaties lager dan 28 odour units.

Figuur en tabel 6.1. Achtergrond geurbelasting op potentiële burgerwoningen (ingedeeld in geurklassen die overeenstemmen met de gehanteerde normen uit hoofdstuk 5).

Op kaart op de volgende pagina zijn de 42 potentiële burgerwoningen weergegeven. Iedere locatie is voorzien van een label waarin de waarde voor de achtergrond geurbelasting is opgenomen (in odour units).

Voormalige bedrijfswoningen/potentiele plattelandswoningen
Gemeente Someren

© omgevingsdienst zuidoost-brabant 2017

Legenda

- vml. bedrijfswoning/potentiele plattelandswoning
- ▭ Deelgebied
- ▭ Gemeentegrens

0 500 1.000 1.500 2.000 2.500

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

Opmerkingen	Gemeente Someren
Projectnummer	240843
Externe nummer	7
Datum	27 mei 2017
Auteur/CT	RJ/RT
Streekl	40
Schaal	1:17.000
Projectleider	RJ/DeKroon/DeKroon

6.2 Aantal te bestemmen burgerwoningen

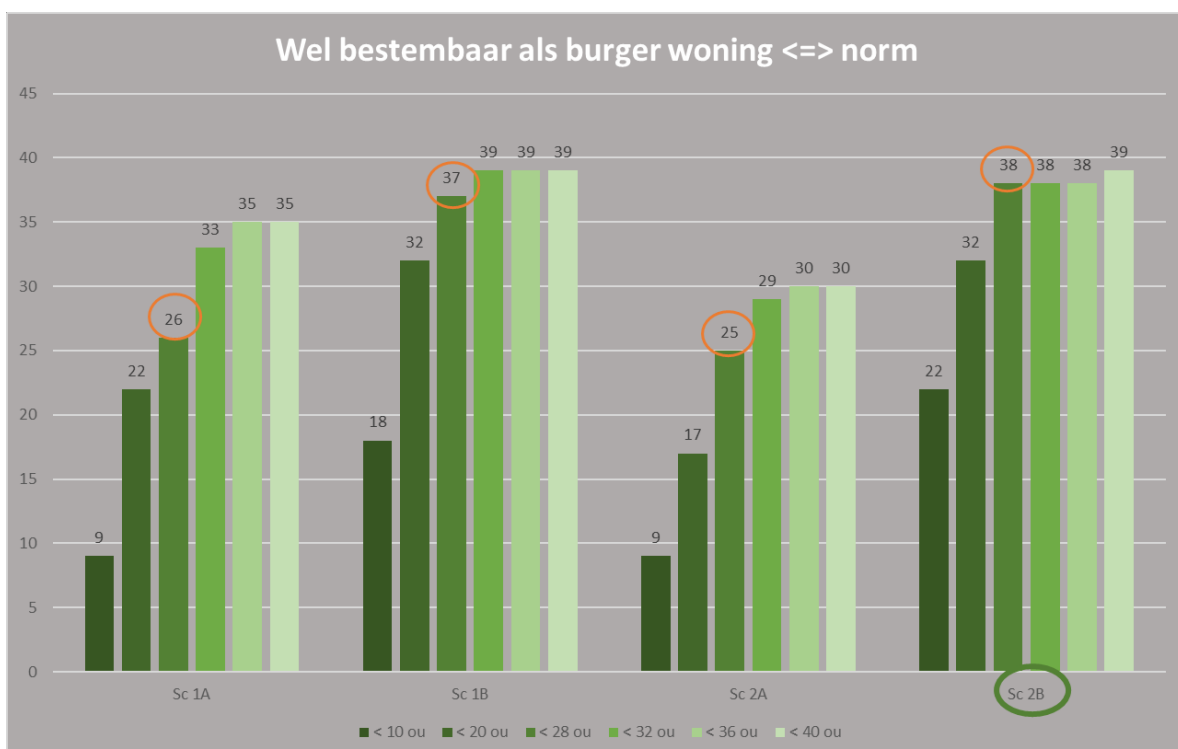
Nu de geuremissie van de vier scenario's berekend is en de normen waaraan getoetst wordt bepaald zijn, kan per scenario berekend worden hoeveel van de 42 potentiële aan de diverse normen voldoen en in aanmerking komen voor de bestemming burgerwoning.

De waarde van 28 odour units is als voorkeur naar voren gekomen bij de behandeling in de gemeenteraad in december 2016 en januari 2017 en bij de behandeling van de resultaten van deze evaluatie in de commissie ruimte op 17 mei 2017. Ook het realistisch scenario 2B heeft de voorkeur.

In figuur 6.2 hieronder zijn de resultaten per scenario in een grafiek weergegeven. De grafieken laten zien dat - logischerwijs - bij het hanteren van hogere normen voor de geurbelasting meer voormalige bedrijfswoningen bestemd kunnen worden tot burgerwoning: dit betreft afhankelijk van de normstelling 9 tot 39 van de in totaal 42 woningen.

Omgekeerd geredeneerd laten de grafieken zien dat bij het hanteren van hogere normen voor de geurbelasting minder voormalige bedrijfswoningen resteren die niet kunnen worden bestemd tot burgerwoning: dit betreft afhankelijk van de normstelling 3 tot 33 van de in totaal 42 woningen.

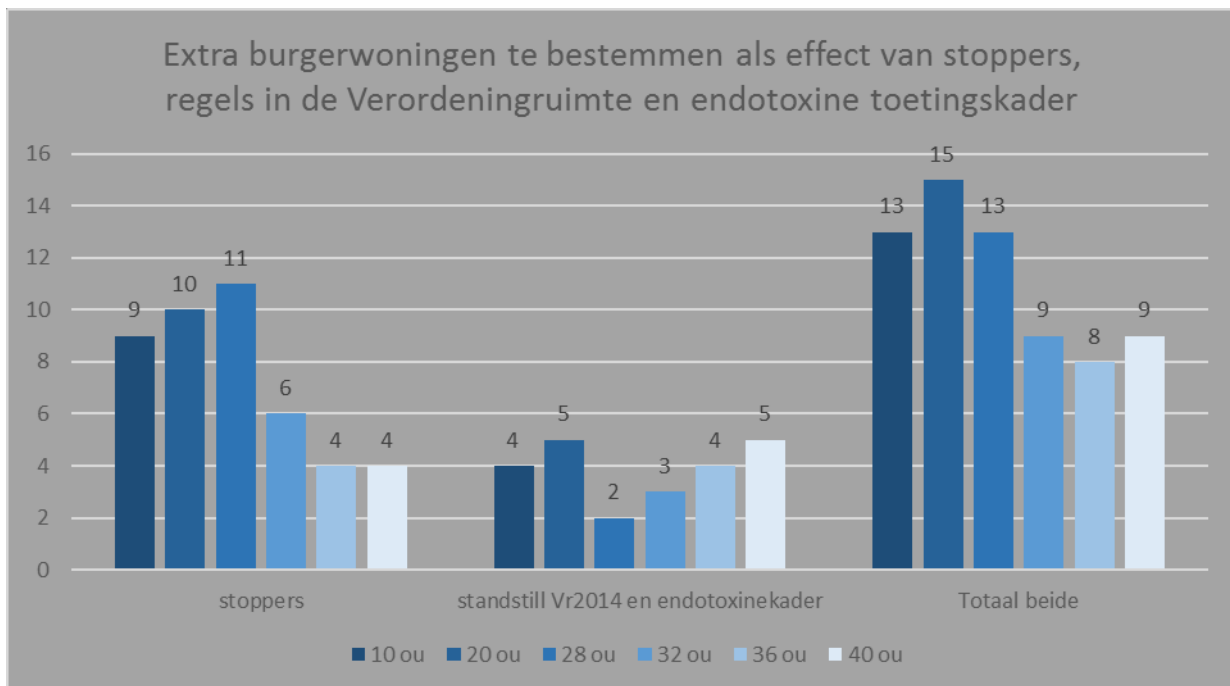
Het effect van 'hogere norm - meer te bestemmen burgerwoningen' doet zich vooral voor bij het verhogen van de norm tot 28 (scenario 1B, 2A en 2B) of 32 odour units (scenario 1A); een verdere verhoging naar 32/36 of 40 odour units levert nog maar een beperkt aantal extra te bestemmen woningen op (van 1 in scenario 2B tot 5 in scenario 2A).

Figuur 6.2. Per scenario is per norm voor de achtergrondgeurbelasting (horizontale as), het aantal voormalige veehouderijen weergegeven dat tot burgerwoning kan worden bestemd (verticale as). De aantallen zijn ook boven de kolommen weergegeven.

6.3 Effect stoppers en emissiestandstill deel ontwikkelaars

Door de scenario's onderling te vergelijken wordt inzicht verkregen in het effect van een aantal deelaspecten. Figuur 6.3 geeft het effect weer van stoppers en regels uit de Verordening ruimte en het endotoxinetoetsingskader op het aantal extra te bestemmen burgerwoningen.

Figuur 6.3. Effect van stoppers op het aantal extra te bestemmen burgerwoningen (linker deelgrafiek); effect van regels uit de Verordening ruimte en het endotoxine toetsingskader (middelste deelgrafiek); het effect van beide samen (rechter deelgrafiek).

Effect stoppers

In een vorig hoofdstuk is door een vergelijking van scenario 1A en 1B het effect van de stoppers op de totale geuremissie bepaald. In figuur 6.3 in de linkerdeelgrafiek is per scenario het effect van de stoppers bepaald op het aantal te bestemmen burgerwoningen. Afhankelijk van de gekozen norm betreft dit 4 tot 11 woningen. Bij de lagere normen is dit effect groter dan bij de hogere normen. Deze verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

- de aanwezigheid van stoppers in de (nabije) omgeving van de potentiële burgerwoningen;
- bij hogere waarden van de geurbelasting is de bijdrage van andere veehouderijen hieraan groot en dominant in verhouding tot die van de stopper(s). De afname van de geuremissie door het stoppen van de bedrijfsvoering werkt dan minder door naar een lagere geurbelasting. Relatief gezien dus, in vergelijking met lagere normen waar het omgekeerde speelt. De bijdrage aan de geurbelasting van andere veehouderijen is in deze situatie klein / minder groot, waardoor de bijdrage van de stopper(s) relatief groot is en een substantiële aandeel levert aan het verlagen van de geurbelasting.

Effect emissiestandstill deel ontwikkelaars

In scenario 2B is uitgegaan van beperkingen als gevolg van de Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader. Zoals gezegd betreft het 25 ontwikkelaars die door de beperkingen behoren tot de standstill bedrijven. Daarmee wordt vermeden dat op deze bedrijven de geuremissie kan toenemen en

de geuremissie lager dan in Scenario 2A. Dit levert afhankelijk - van de gekozen norm - onder scenario 2B 2 tot 5 extra te bestemmen burgerwoningen (zie middelste deelgrafiek van figuur 6.3).

Effect stoppers en emissiestandstill deel ontwikkelaars

De rechter deelgrafiek van figuur 6.3 laat het gecombineerd effect zien van stoppers en emissiestandstill voor een deel van de ontwikkelaars als gevolg van beperkingen vanuit de Verordening ruimte 2014 en het endotoxinetoetsingskader.

Afhankelijk van de gekozen norm, kunnen er in scenario 2B ten opzichte van scenario 2A zo'n 8 tot 15 burgerwoningen meer worden bestemd. Ook hier geldt dat het gecombineerde effect bij de lagere normen groter is dan bij de hogere normen. Deze verschillen kunnen als volgt worden verklaard:

- in de (nabije) omgeving van de potentiële burgerwoningen bevinden zich:
 - stoppers;
 - een deel van de ontwikkelaars die als gevolg beperkingen vanuit de Verordening ruimte (Vr2014) en het Endotoxine toetsingskader niet in geuremissie kunnen toenemen (emissiestandstill).
- als gevolg van het emissiestandstill voor een deel van de ontwikkelaars, kan de geurbelasting in scenario 2B minder hoog oplopen als onder scenario 2A;
- ook hier geldt dat bij lagere waarden voor de geurbelasting het effect van stoppers op de geurbelasting het grootst is.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Uit het onderzoek naar de geurbelasting van veehouderijen op potentiële burgerwoningen zijn de volgende conclusies te trekken:

- het merendeel van de potentiële burgerwoningen is te bestemmen tot burgerwoningen;
- de invloed van het wel of niet stoppen van de bedrijfsvoering in de omgeving van te bestemmen burgerwoningen heeft een grote invloed op de geuremissie van de veehouderijen en daarmee op de geurbelasting op de potentiële burgerwoningen. Wanneer alle stoppers die zich hebben aangemeld voor de 'stoppersregeling' in het kader van het gedoogbeleid ammoniak ook daadwerkelijk het bedrijf beëindigen, dan zal de geuremissie in 2020 met 277 duizend odour units afnemen, waardoor 4 tot 11 locaties meer te bestemmen zijn tot burgerwoning (vergeleken met de huidige situatie);
- ook de beperkingen die voortkomen uit de regels van de Verordening ruimte 2014 en het endotoxinekader hebben invloed op de geuremissie en het aantal te bestemmen woningen. Op 25 ontwikkelaars worden de ontwikkelingsmogelijkheden tot standstill beperkt. Daarmee wordt een toename van de geuremissie vermeden. Dit resulteert in 2 - 5 extra te bestemmen burgerwoningen;
- andersom, als alle ontwikkelaars de vrije emissieruimte geur volledig benutten en niet beperkt worden door andere wetgeving (Verordening ruimte 2014 en endotoxinetoetsingskader) en de stoppers toch doorgaan, dan zal de geuremissie als saldo van alle veehouderijen in de toekomst weliswaar licht afnemen, maar minder dan onder scenario 2B, en kunnen afhankelijk van de gehanteerde geurnorm 8 tot 15 minder woningen tot burgerwoning worden bestemd (vergelijk scenario 2B met 2A);
- het verhogen van de te hanteren norm voor de maximale geurbelasting levert extra te bestemmen burgerwoningen op. Dit effect doet zich vooral voor tot 28 of 32 odour units; een verdere verhoging van de norm levert nog maar een beperkt aantal extra te bestemmen burgerwoningen op (van 1 voor scenario 2B tot 5 in scenario 2A);
- de aanwezige traditionele stallen dragen in belangrijke mate bij aan de geuremissie van de totale veehouderij: 1,2 miljoen odour units of 29% van de totale geuremissie. Door het emissiearm aanpassen van traditionele stallen kan de emissie tot meer dan de helft worden teruggebracht en resteert een bijdrage van 0,6 miljoen odour units; dit betreft 14% aan de totale emissie.

Het effect van het emissiearm maken van de traditionele stallen op het aantal te bestemmen burgerwoningen is niet direct bepaald, maar is indirect meegenomen in de toekomstscenario's (2A en 2B). Aangenomen is dat deze traditionele stallen op ontwikkelende veehouderij emissiearm worden aangepast om zoveel mogelijk intern aanwezige vrije emissieruimte te benutten.

- ongeacht de hoogte van de gehanteerde geurnorm blijft de tot burgerwoning bestemde voormalige bedrijfswoning in het licht van de artikelen 6 en 14 van de Wet geurhinder en veehouderij een voormalige bedrijfswoning. Dit betekent dat omliggende veehouderijen enkel een afstand van 50 meter hoeven aan te houden tot de voormalige bedrijfswoning en dat er niet getoetst hoeft te worden aan de (voorgrond)geurbelasting c.q. de geurnorm voor de vergunningverlening. Veehouderijen worden dus niet in hun bedrijfsvoering gehinderd.

7.2 Aanbevelingen

7.2.1 Normen voor de achtergrond geurbelasting

Het doel van het uitgevoerde geuronderzoek is een onderbouwing te leveren voor het hanteren van andere normen voor de achtergrond geurbelasting op potentiële burgerwoningen, rekening houdend met:

- de ambitie van de gemeenteraad om zoveel mogelijk potentiële burgerwoningen als zodanig te bestemmen;
- de te verwachten geurhinder en mogelijke gezondheidsrisico's en zo te komen tot een verantwoord woon- en leefklimaat.

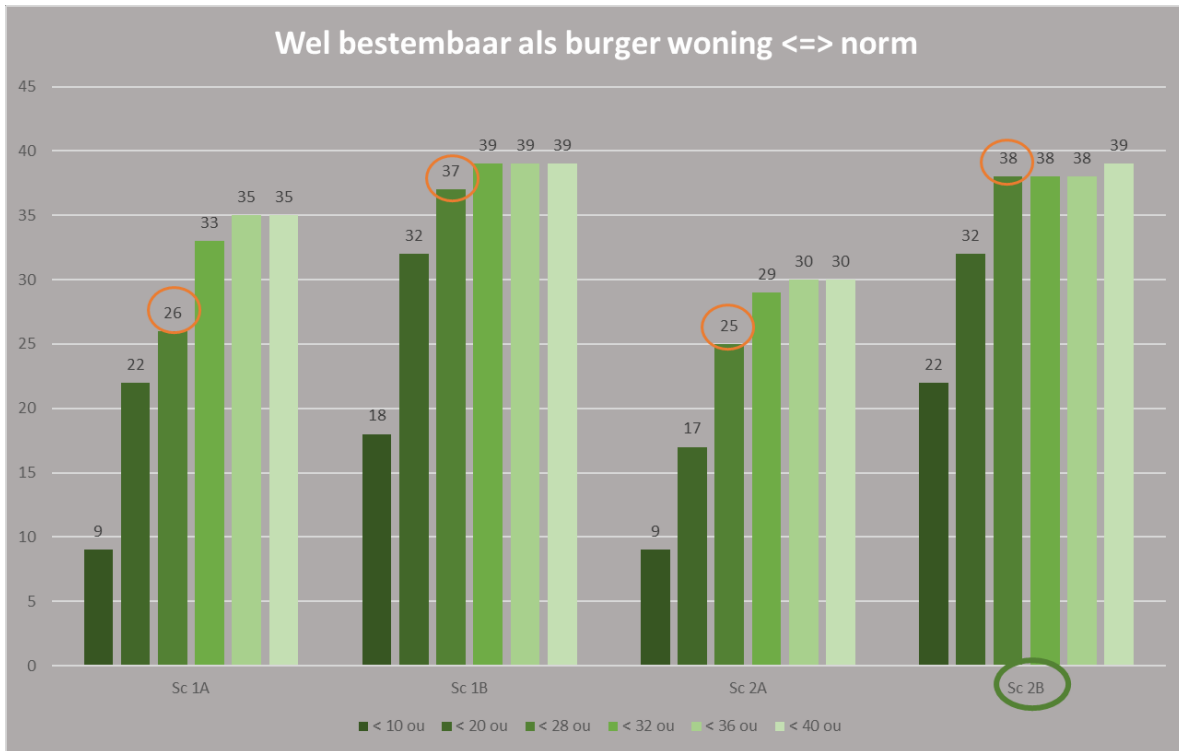
De vraag is welk niveau van de achtergrond geurbelasting aanvaardbaar is voor het bestemmen van voormalige bedrijfswoningen tot burgerwoningen. De waarde van 28 odour units is als voorkeur naar voren gekomen bij de behandeling in de gemeenteraad in december 2016 en januari 2017 en bij de behandeling van de resultaten van deze evaluatie in de commissie ruimte op 17 mei 2017. De genoemde norm van 28 odour units is ook te verantwoorden. De volgende overwegingen spelen hierbij een rol:

- een waarde boven de 28 odour units kan ernstige geurhinder tot gevolg hebben (zie paragraaf 5.1)²;
- geurhinder kan verschillende gezondheidseffecten tot gevolg hebben: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten en mogelijk stressgerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid (zie bijlage 3);
- de norm van 28 odour units levert een substantieel aantal woningen op dat bestemd kan worden tot burgerwoning; een hogere norm aanhouden heeft geen toegevoegde waarde.

Het aanhouden van de norm van 28 odour units betekent dat in de huidige situatie 26 woningen bestemd kunnen worden tot burgerwoning (scenario 1A). Voor de korte termijn (2020) geldt indicatief een aantal van 37 te bestemmen woningen (scenario 1B). Voor de langere termijn is de indicatie dat 38 woningen bestemd kunnen worden (scenario 2B realistisch). In het meest ongunstige – minder realistische - geval betreft het indicatief 25 woningen. Zie grafiek 7.1 op de volgende pagina.

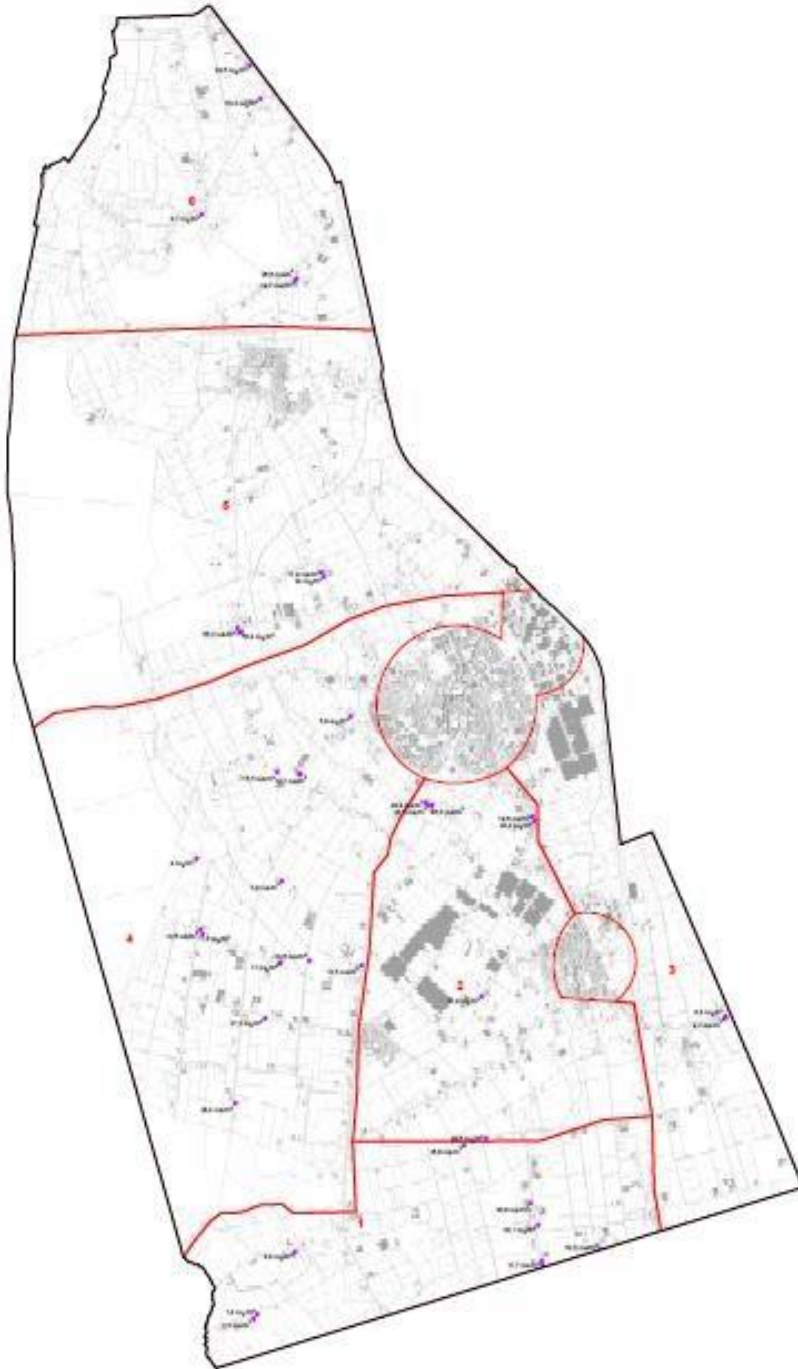
Op kaart op de daarop volgende pagina zijn de 42 potentiële burgerwoningen weergegeven. Iedere locatie is voorzien van een label waarin de waarde voor de achtergrond geurbelasting is opgenomen (in odour units).

² Het ervaren van geurhinder is een beleving die van individu tot individu kan verschillen. Sommige mensen zijn bij lage waarden al gehinderd, anderen pas bij hoge waarden. Gewenning aan geur in de omgeving speelt daarbij ook een rol. Het is lastig te bepalen wat nu een aanvaardbaar niveau voor geurhinder is. De waarde van 28 odour units is een niveau hoger dan de waarde van 20 odour units die landelijk voor burgerbewoning in het buitengebied als acceptabel wordt beschouwd (zie bijlage 3).

Figuur 7.1. Per scenario is per norm voor de achtergrondgeurbelasting (horizontale as), het aantal voormalige veehouderijen weergegeven dat tot burgerwoning kan worden bestemd (verticale as). De aantallen zijn ook boven de kolommen weergegeven.

Voormalige bedrijfswoningen/potentiele plattelandswoningen
Gemeente Someren

© omgevingsdienst zuidoost 2017

Legenda

- + vml. bedrijfswoning/potentiele plattelandswoning
- ▭ Designebieden
- ▭ Gemeentegrens

OMGEVINGSDIENST
ZUIDOOST-BRABANT

Opdrachtgever:	Commissie Someren
Projectnummer:	260619
Casenummer:	7
Datum:	27 mei 2017
Auteurs(T):	PL/PT
Formaat:	A0
Grootte:	5,17,000
Projectnr:	8/16/16/00000000

7.2.2 Stimuleren stoppers

De 17 stoppers leveren in potentie eind 2019 een geurreductie op van ruim 277 duizend odour units; scenario 2B heeft deze reductie verdisconteerd. Aangezien stoppen niet verplicht is, verdient het aanbeveling om potentiële stoppers te stimuleren daadwerkelijk te stoppen. Het daadwerkelijk stoppen van veehouderijen leidt tot meer woningen die herbestemd kunnen worden.

Vragen die daarbij spelen zijn onder andere: hoe kunnen we het stoppen aantrekkelijk maken? Wat zijn de mogelijkheden om over te schakelen naar andere activiteiten? Hoe kan worden voorkomen dat een stoppende veehouderij op bijvoorbeeld een ongunstige locatie nabij een potentiële burgerwoning door een ander wordt overgenomen en voortgezet?

Noot

- Er is landelijk beleid in voorbereiding om de 'stoppersregeling ammoniak' aan het einde van 2019 af te ronden. Gemeenten kunnen hierover in september 2017 een brief van het ministerie van IenM tegemoet zien. De werkgroep 'stoppersregeling' van het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) ontwikkelt met de provincie, omgevingsdiensten en gemeenten in Noord-Brabant momenteel een aanpak om de 'stoppersregeling' op een goede manier af te ronden.

7.2.3 Emissiearm aanpassen traditionele stallen

Het emissiearm maken van traditionele stallen halveert de geuremissie en levert dus een belangrijke bijdrage aan het verhogen van het aantal woningen dat herbestemd kan worden. Daarom is het de vraag of de gemeente actief beleid moet gaan voeren om traditionele stallen emissiearm te maken. Het antwoord op deze vraag is nee omdat het Rijk en de provincie daarin gaan voorzien:

- het voornemen van het Rijk is om scherpe emissie-eisen te stellen aan 'stoppers' die doorgaan;
- de provincie (PS) besluit op 7 juli 2017 over het aanscherpen van ammoniakemissie-eisen en het naar voren halen van de datum waarop alle stallen aan de emissie-eisen moeten voldoen (2020 in plaats van 2028). Dit laatste zal er toe bijdragen dat vanaf 2020 alle stallen emissiearm moeten zijn c.q. de traditionele stallen moeten zijn aangepast.

Noot

- In de toekomstscenario's (2A en 2B) is er vanuit gegaan dat de traditionele stallen 'vanzelf' emissiearm worden. Immers, de ontwikkelaars gaan zoveel mogelijk emissieruimte benutten voor uitbreiding.
- Dit is een begrijpelijk aanname voor een toekomstscenario. In werkelijkheid is het maar de vraag of alle traditionele stallen echt emissiearm worden (niet alle veehouderijen ontwikkelen en er zijn ook traditionele stallen aanwezig op andere bedrijven dan ontwikkelaars en stoppers).

7.2.4 Aanscherpen geurnormen vergunningverlening

In het voorgaande hebben we het steeds gehad over de cumulatieve achtergrondgeurbelasting. De gemeente heeft ook de vrijheid te variëren met de normen voor de voorgrondgeurbelasting (individuele voorgrond geurbelasting).

Op veehouderijen met vrije emissieruimte kan de geuremissie toenemen (vrije emissieruimte betekent dat de voorgrondgeurbelasting van een veehouderij op een woning in de omgeving lagere is dan de geurnorm van 14 odour units). Vrije emissieruimte en een toename van de geuremissie kan in de toekomst een bedreiging zijn voor het bestemmen van voormalige bedrijfswoningen tot burgerwoningen. De vrije emissieruimte is te beperken of weg te nemen door de geurnorm aan te scherpen (bijvoorbeeld van 14 naar 10 of 8 odour units: emissiestandstill). Het is de vraag of het aanscherpen van de geurnorm voor het buitengebied zinvol is in het licht van de resultaten van dit onderzoek. Het antwoord op deze vraag is nee

omdat het realistisch toekomstscenario (2B) laat zien dat door de (emissie)beperkingen als gevolg van de Verordening ruimte 2014 en het endotoxinetoetsingskader:

- slecht 9 ontwikkelaars vrije emissieruimte behouden;
- per saldo de geuremissie zal afnemen (zie scenario 2B);
- een toename van de geuremissie in de toekomst daardoor niet te verwachten is.

Bijlage 1 Beschrijving scenario's

1.1 Uitgangspunten SCENARIO'S HUIDIG SITUATIE			
		stoppers	Effect op de geuremissie
1A	vergund	Inclusief emissie stoppers	Nvt.
1B	Vergund minus stoppers	Emissie stoppers niet meegeteld (= 0 odour units)	Afname m.i.v. 2020
TOEKOMSTSCENARIO'S			
	Type bedrijf	Uitgangspunten	Effect op de geuremissie
2A Worstcase	Stoppers	Inclusief emissie stoppers	nvt.
	Standstill bedrijven	Grondgebonden bedrijven, kleine bedrijven, kleine gemengde bedrijven, IV met < 30% bouwblokruimte. Ontwikkelen niet aannemelijk. Indien wel, dan beperkte bijdrage aan geuremissie	Emissie gelijk aan vergund (emissie standstill)
	Ontwikkelaars	Meer dan 30% bouwblok onbenut	
	• geen vrije emissieruimte	Vrije emissie - normonderschrijders. Geurbelasting is hoger dan de geurnorm van 14 odour units voor de voorgrondgeurbelasting welke wordt gehanteerd bij de vergunningverlening. Bij ontwikkeling is de 50% regeling van de Wet geurhinder en veehouderij van toepassing.	Afname. Als gevolg van 50% regeling ³
	• wel vrije emissieruimte	Vrije emissie - normonderschrijders. Geurbelasting is lager dan de geurnorm van 14 odour units voor de voorgrondgeurbelasting welke wordt gehanteerd bij de vergunningverlening	Toename. Vrije emissieruimte wordt geheel benut.
	• beperkte vrije emissieruimte	Vrije emissie - normonderschrijders. Idem als hierboven, maar het bouwblok is niet groot genoeg om de geuremissie tot aan de geurnorm toe te laten nemen.	Toename beperkt. Vrije emissieruimte wordt deels benut.
2B Realistisch	Stoppers	Emissie stoppers niet meegeteld (= 0 odour units)	Afname m.i.v. 2020
	Standstillbedrijven Standstillontwikkelaars	Idem 2A Ontwikkelaars met vrije emissieruimte, maar deze niet kunnen benutten door beperkingen voortkomend uit andere regelgeving: Verordening ruimte 2014 van de provincie en endotoxinetoetsingskader	Emissie gelijk aan vergund (emissiestandstill)
	Ontwikkelaars geen vrije emissieruimte	Meer dan 30% bouwblok onbenut Idem 2A	Afname. Als gevolg van 50%-regeling
	wel vrije emissieruimte	idem 2a	Toename. Vrije emissieruimte wordt geheel benut.
	beperkte vrije emissieruimte	Idem 2A.	Toename beperkt. Vrije emissieruimte wordt deels benut.

³ Op grond van de Wet geurhinder en veehouderij is voor overschrijdingssituaties de 50% regeling van toepassing. De geuremissie op de betreffende veehouderijen mag bij uitbreiding niet toenemen, maar moet afnemen. De veehouderij kan nog wel uitbreiden in aantallen dieren door het toepassen van emissiearme systemen zoals luchtwassers. De veehouderijen mogen de helft van de geuremissiereductie gebruiken voor het uitbreiden van de omvang van het bedrijf (meer dieren houden), waarbij de andere helft tegemoet komt aan het verlagen van de bedrijfsemisatie.

Aantallen en typen veehouderijen per scenario

In tabel 2.1 (volgende pagina) is het aantal veehouderijen weergegeven, per scenario en per type veehouderij (stoppers, standstillbedrijven en ontwikkelaars).

In de gemeente Someren bevinden zich 241 veehouderijen, waaronder:

- **Stoppers:** 17 veehouderijen die deelnemen aan de stoppersregeling gedoogbeleid ammoniak (zie bijlage 2). De geuremissie van deze veehouderijen is van belang voor het vergelijken van de scenario's 1A en 1B en de scenario's 2A en 2B;
- **Standstillbedrijven**
 - o 153 in scenario 2A;
 - o 178 in scenario 2B.

In scenario 2B zijn er 25 veehouderijen meer met een emissiestandstill in vergelijking met scenario 2A. In scenario 2B is er namelijk vanuit gegaan dat een deel van de ontwikkelaars met vrije emissieruimte (normonderschrijders), deze vrije emissieruimte niet kunnen benutten als gevolg van andere regelgeving. Het betreft de normen voor de achtergrondgeurbelasting uit de Verordening ruimte 2014 Vr2014; 21 bedrijven) en normen uit het toetsingskader voor endotoxine (10 bedrijven).
- **Ontwikkelaars:**
 - o 71 in scenario 2A;
 - o 46 in scenario 2B.

In scenario 2B zijn er 25 ontwikkelaars minder dan in scenario 2A (zie toelichting hierboven bij de standstillbedrijven). Ontwikkelaars zijn intensieve veehouderijen met meer dan 30% bouwblokruimte die kunnen groeien in aantallen dieren en daarvoor een of meerdere nieuwe stallen kunnen bouwen. Onder de ontwikkelaars bevinden zich:

 - o 42 bedrijven die *geen vrije emissieruimte* hebben, zowel in scenario 2A als 2B. Dit zijn normoverschrijders waarvan de geurbelasting op woningen in de omgeving hoger is dan de geurnorm van 14 odour units die gehanteerd wordt bij de vergunningverlening;
 - o Veehouderijen met *vrije emissieruimte en voldoende bouwblokruimte*.
 - 22 in scenario 2A;
 - 3 in scenario 2B .

De veehouderrijen met vrije emissieruimte zijn normonderschrijders. De geurbelasting op woningen in de omgeving is lager dan de geurnorm van 14 odour units die gehanteerd wordt bij de vergunningverlening. De bedrijven hebben voldoende ruimte op het bouwblok om de vrije emissieruimte te benutten tot de geurnorm van 14 odour units voor de vergunningverlening is bereikt. De geuremissie op deze veehouderijen zal in de toekomst toenemen;
 - o Veehouderijen *met vrije emissieruimte, maar met beperkte bouwblokruimte*.
 - 7 in scenario 2A;
 - 1 in scenario 2B.

Dit zijn ook normonderschrijders (zie hiervoor). Zij kunnen de vrije emissieruimte slechts gedeeltelijk benutten. De geurbelasting op woningen in de omgeving wordt wel hoger maar blijft onder de 14 odour units die wordt gehanteerd bij de vergunningverlening.

Voorgaande aantallen staan vermeld in tabel 2.1 op de volgende pagina. Per scenario en per type veehouderij worden de aantallen gegeven; deze zijn ook nog uitgesplitst naar subtypen van veehouderijen.

Tabel bijlage.1. Aantallen veehouderijen per scenario en per type veehouderij.

Bedrijfstype	Aantal veehouderijen			
	Scenario 1A	Scenario 1B	Scenario 2A	Scenario 2B
	Huidig	Huidig - stoppers	Toekomst Worstcase	Toekomst Realistisch
Stoppers	17	17	17	17
Standstillbedrijven, waarvan:	153	153	153	178
• Grondgebonden	nvt	nvt	88	88
• IV-bedrijven in gebied beperkingen veehouderij	nvt	nvt	12	12
• Kleine IV-bedrijven	nvt	nvt	53	53
• IV < 30% ruimte op bouwblok	nvt	nvt	0	0
• Ontwikkelaars IV beperkt door Vr2014	nvt	nvt	nvt	9
• Ontwikkelaars IV beperkt door Endotoxinekader	nvt	nvt	nvt	16
Ontwikkelaars IV > 30% ruimte op bouwblok, waarvan:	71	71	71	46
• Normoverschrijders, geen vrije emissieruimte, 50%-regeling Wgv van toepassing	nvt	nvt	42	42
• Normonderschrijders met vrije emissieruimte en voldoende ruimte op bouwblok	nvt	nvt	22	3
• Normonderschrijders met vrije emissieruimte en beperkt bouwblok	nvt	nvt	7	1
Totaal	241	241	241	241

Bijlage 2 Toelichting uitgangspunten scenario's

2 Uitgangspunten

2.1 Uitgangspunten stoppende veehouderijen (gedoogbeleid ammoniak)

Bij de gemeente Someren hebben zich 17 veehouderijen gemeld voor de stoppersregeling: het gedoogbeleid voor stoppende veehouderijen. De regeling biedt de mogelijkheid om de bedrijfsvoering af te bouwen tot eind 2019 en zolang de traditionele stallen in stand te houden. Deze bedrijven hoeven dus niet te voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting veehouderij maar kunnen in plaats daarvan alternatieve en snel inzetbare tijdelijke maatregelen voor emissiereductie toepassen. De achtergronden van dit beleid worden verderop in deze bijlage toegelicht.

Het gedoogbeleid voor stoppers loopt tot 31 december 2019. Van de stoppende veehouderijen wordt verwacht dat zij dan de bedrijfsvoering beëindigen. Dit is echter niet verplicht. Doorgaan is mogelijk, maar dan moeten de traditionele stallen wel worden aangepast om te voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen. Dit verklaart waarom het effect van stoppers in de scenario's is meegenomen en is gerekend inclusief en exclusief de geuremissie van de stoppers.

Uitgangspunten scenario's

In scenario 1A en 2A is aangenomen dat de 'stoppers' in 2020 toch doorgaan met hun bedrijfsvoering. Daarom zijn de bedrijfsemissies van deze veehouderijen meegenomen bij het berekenen van de achtergrondgeurbelasting. Om in 2020 door te kunnen gaan moeten de traditionele stallen worden aangepast om te voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen. Deze ammoniakemissiearme aanpassing van de traditionele stallen zal ook een geurreductie opleveren. Uitgegaan is van een geurreductie van 50%, wat betekent dat de helft van de huidige vergunde geuremissie is opgenomen als bron voor het berekenen van de achtergrondgeurbelasting.

In scenario 1B en 2B is aangenomen dat de stoppers in 2020 daadwerkelijk stoppen en is hun bedrijfsemissie op 0 (nul) odour units gezet voor het berekenen van de achtergrondgeurbelasting.

Besluit emissiearme huisvesting veehouderij – Gedoogbeleid, Actieplan ammoniak

Besluit emissiearme huisvesting veehouderijen.

In het Besluit emissiearme huisvesting veehouderij zijn maximale waarden opgenomen voor de emissies van ammoniak. Bij het bouwen van een nieuwe stal moet aan de maximale waarden worden voldaan. Op 1 augustus 2015 is het nieuwe Besluit in werking getreden met aangescherpte emissie-eisen.

Emissiearme stallen en uitstel eisen

Stallen moeten emissiearm zijn. Iedere stal moet voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van het Besluit emissiearme huisvesting. Het bouwen van emissiearme stallen was al sinds 2007 verplicht voor de grotere veehouderijen (de zogenaamde IPPC-bedrijven). De kleinere en middelgrote veehouderijen hadden tot 2010 de tijd om de bestaande stallen emissiearm te maken. Dit bleek niet haalbaar en in overleg met de Tweede Kamer heeft de minister destijds uitstel van de verplichting verleend tot 1 januari 2013. De groep veehouderijen die onder de werking van het gewijzigde Activiteitenbesluit valt is in de gelegenheid gesteld om de inwerkingtreding daarvan af te wachten en moet sinds 1 juli 2013 voldoen aan de eisen van het Besluit huisvesting. Er is een zogenaamd Actieplan ammoniak opgesteld om actief aan de slag te gaan met het aanpassen van het bedrijf.

Actieplan ammoniak

De ministeries van VROM en LNV, de provincies en de VNG zijn het op 22 oktober 2009 eens geworden over het Actieplan ammoniak. Dit Actieplan heeft de veehouders verplicht om in de periode 2010 - 2013 te voldoen aan de maximale ammoniakemissiewaarden van het Besluit huisvesting door de stallen emissiearm te maken. Op termijn (2020) stoppende bedrijven wordt de mogelijkheid geboden (gedoogd) om het bedrijf met traditionele stallen nog enkele jaren voort te zetten, onder de voorwaarde dat zogenaamde stoppersmaatregelen worden toegepast. Dit zijn maatregelen aan de stal, het voer, het management en het houden van minder dieren. Deze stoppersmaatregelen leiden niet alleen tot een reductie van de ammoniakemissie, maar vaak ook tot een lagere geuruitstoot.

Veehouderijen hebben tot de zomer van 2010 de gelegenheid gehad om een "bedrijfsontwikkelingsplan" in te dienen (BOP). Daarin konden de veehouders aangeven welke emissiearme technieken ze wilden toepassen om te voldoen aan de eisen van het Besluit huisvesting. Ook kon men aangeven te willen stoppen, met de mogelijkheid om het bedrijf nog enkele jaren voort te zetten. Dit laatste onder de voorwaarde dat eenzelfde (ammoniak)emissiereductie wordt behaald als onder het Besluit emissiearme huisvesting, maar dan door het toepassen van snel inzetbare en tijdelijke maatregelen (zie stoppersregeling hieronder).

Stoppersregeling voor veehouderijen

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft de inhoud van de stoppersregeling voor veehouderijen bekend gemaakt. Veehouders die op 1 januari 2013 nog niet voldoen aan de ammoniakemissie-eisen wordt de mogelijkheid geboden de bedrijfsvoering na 2013 af te bouwen tot 2020 (uiterlijk op 31 december 2019 stoppen). Deze toekomstige stoppers 2020 moeten sinds 1 april 2013 emissie-reducerende maatregelen hebben gerealiseerd. De betreffende maatregelen zijn alleen voor de stoppers toegestaan.

Stoppers kunnen de volgende maatregelen toepassen: het aanbrengen van een stankslot, het aanbrengen van een schuine plaat in de mestkelder, mest verdunnen met water, het houden van minder dieren, veevoer met minder eiwit, veevoer met benzoëzuur en de combinatie met balansballen.

2.2 Uitgangspunten huidige scenario's (1A en 1B)

In **scenario 1A** wordt de huidige achtergrondgeurbelasting bepaald op potentiële burgerwoningen. Uitgegaan is van het vergunningenbestand Web-BVB. Voorafgaand aan het onderzoek is het vergunningenbestand gecontroleerd en zo nodig geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in een actueel en juist vergunningenbestand, peildatum april 2017. Dit vergunningenbestand is als bron gebruikt voor het berekenen van de achtergrondgeurbelasting (zie paragraaf 2.4 van deze bijlage).

Scenario 1A bevat ook de geuremissies van de stoppende bedrijven. In **scenario 1B** is de geuremissie van de stoppende bedrijven niet meegenomen: de emissie van ieder stoppend bedrijf is op 0 odour units gezet. Meer informatie over de stoppende bedrijven en gehanteerde uitgangspunten is opgenomen in paragraaf 2.1 van deze bijlage.

2.3 Uitgangspunten toekomstscenario's (2A en 2B)

De scenario's 2A en 2B zijn bedoeld voor het in beeld brengen van **potentieel mogelijke achtergrondgeurbelasting** als gevolg van toekomstige bedrijfsontwikkeling.

In het onderzoek naar de mogelijke toekomstige achtergrondgeurbelasting zijn uitgangspunten gehanteerd wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderijen. Uitgegaan wordt

van de huidige voorgrondgeurnormen voor de vergunningverlening van 14 odour units in het buitengebied. Daarnaast is in de toekomstscenario's aangenomen dat een deel van de veehouderijen zich ontwikkelt en een deel niet. Er is dus sprake van ontwikkelaars, standstillbedrijven en stoppende bedrijven.

De **stoppende bedrijven** zijn in paragraaf 2.1 van deze bijlage behandeld.

2.3.1 Standstillbedrijven

Voor de volgende intensieve veehouderijen is uitgegaan van emissiestandstill:

- bedrijven gelegen in het gebied beperkingen veehouderij;
- kleine intensieve veehouderijen (minder dan 2.000 odour units);
- gemengde bedrijven met een intensieve neventak (minder dan 10.000 odour units);
- intensieve veehouderijen met minder dan 30% beschikbare ruimte op het bouwblok (meer dan 70% benut). Voor deze bedrijven is aangenomen dat de bouwblokruimte te klein is voor ontwikkeling (standstill).
- in scenario 2B: intensieve veehouderijen (ontwikkelaars, normonderschrijders) welke niet in geuremissie kunnen toenemen vanwege de beperkingen die voorkomen uit de Verordening ruimte of het endotoxine toetsingskader. Zie toelichting hierna.

2.3.2 De ontwikkelaars: vrije emissieruimte, beperkt of geen emissieruimte

De ontwikkelaars zijn de bedrijven met voldoende bouwblokruimte: meer dan 30% van de ruimte op het bouwblok is nog niet benut. Op het bouwblok kan de veehouder nog een nieuwe stal (of meerdere) bouwen en de ruimte op het bouwblok geheel opvullen, zover de geurnorm dat toelaat. Het betreft 83 ontwikkelaars, allen intensieve veehouderijen. Deze intensieve veehouderijen kunnen dus uitbreiden in aantallen dieren. Of dit leidt tot een toename of afname van de geuremissie is afhankelijk van de voorgrondgeurbelasting die zij nu veroorzaken: is deze hoger dan de voorgrondgeurnorm (overschrijders) of is deze lager. Daarom zijn onder de ontwikkelaars meerdere typen te onderscheiden.

2.3.3 Ontwikkelaars: geen vrije emissieruimte, normoverschrijders

Een deel van de ontwikkelaars overschrijden de geurnorm voor de voorgrondgeurbelasting die wordt gehanteerd bij de vergunningverlening. In Someren geldt als norm 14 odour units voor het buitengebied. Overschrijders zijn dus de veehouderijen die een hogere geurbelasting veroorzaken dan 14 odour units. Wanneer zij ontwikkelen en de beschikbare ruimte op het bouwblok opvullen met nieuwe stallen dan is bij de vergunningverlening de 50%-regeling van de Wet geurhinder en veehouderij van toepassing. Deze werkt als volgt: 50% van de emissiereductie die wordt behaald door het toepassen van emissiearme systemen mag benut worden voor het houden van meer dieren en de andere 50% wordt benut om de geuremissie van het bedrijf te verlagen. Dit resulteert in een lagere bedrijfsemisatie en dientengevolge een lagere geurbelasting (NB: aan de geurnorm hoeft niet voldaan te worden. De geurbelasting komt uit op een niveau tussen de huidige geurbelasting en de norm). Zie paragraaf 2.3.7 van deze bijlage over de gehanteerde geurreductie.

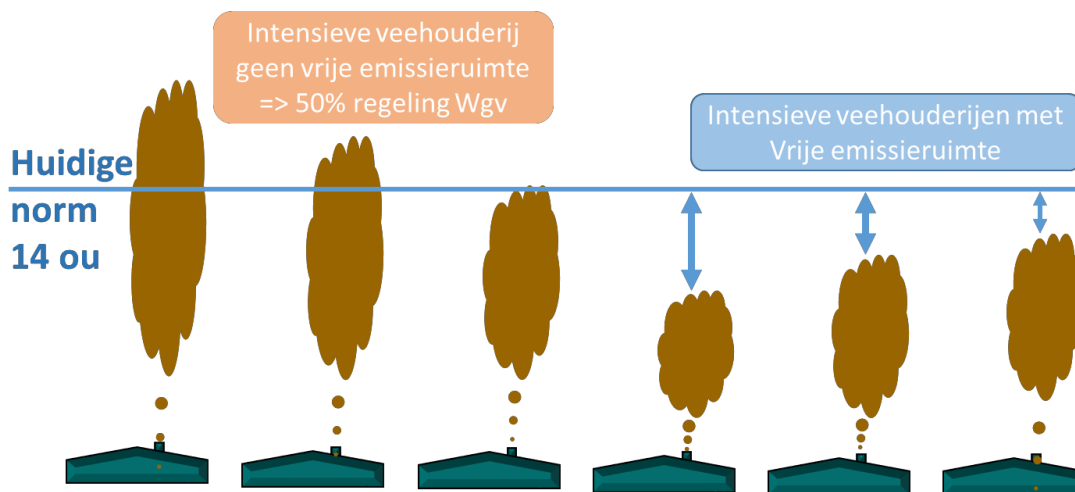
2.3.4 Normonderschrijders: vrije emissieruimte

Een deel van de veehouderijen heeft onderschrijding van de geurnorm voor de voorgrondgeurbelasting die wordt gehanteerd bij de vergunningverlening. In Someren is de norm 14 odour units voor het buitengebied. Onderschrijders zijn dus de veehouderijen die een lagere geurbelasting veroorzaken dan 14 odour units. Deze veehouderijen hebben vrije emissieruimte. Op deze veehouderijen zal bij een vergunning voor het opvullen van het bouwblok de emissie toenemen tot de geurnorm van 14 odour units voor de voorgrondbelasting is bereikt.

2.3.5 Normonderschrijders: vrije emissieruimte, bouwblok beperkt

Een deel van de veehouderijen heeft ook vrije emissieruimte, maar kan deze niet geheel benutten omdat het bouwblok onvoldoende ruimte biedt. Met andere woorden, deze veehouderijen onderschrijden de geurnorm voor de voorgrondbelasting die bij de vergunningverlening wordt gehanteerd. Bij deze veehouderijen zal bij een vergunning voor het opvullen van het bouwblok de emissie toenemen, maar de geurnorm van 14 odour units voor de voorgrondbelasting wordt niet bereikt. De voorgrondbelasting zal uitkomen tussen de huidige voorgrondgeurbelasting en de 14 odour units.

Figuur bijlage 2. Onderscheid tussen normoverschrijders en onderschrijders geïllustreerd.

Vrije emissieruimte:

Toename geuremissie mogelijk: veehouderijen kunnen opvullen tot aan de huidige norm.

Geen vrije emissieruimte

Afname geuremissie mogelijk: overschrijder norm: 50% regeling Wgv => techniek emissiereductie geeft emissieruimte: voor de helft opvullen met dieren, andere helft komt ten goede aan lagere bedrijfsemissie

2.3.6 Verschil tussen toekomstscenario's 2A en 2B

De scenario's 2A en 2B zijn gelijk wat betreft de hiervoor behandelde uitgangspunten. Zij verschillen van elkaar wat betreft de volgende uitgangspunten:

- in scenario 2A wordt de emissie van de stoppers wel meegeteld en in scenario 2B niet (emissie is op 0 odour gezet; zie toelichting paragraaf 2.1 van deze bijlage).
- in scenario 2A wordt aangenomen dat alle normonderschrijdende ontwikkelaars het bouwblok kunnen opvullen en de emissies daardoor kunnen toenemen tot aan de norm (zie toelichting hiervoor). In scenario 2B is rekening gehouden met beperkingen als gevolg van:
 - de Verordening ruimte 2014: achtergrondgeurbelasting op woningen in de omgeving is hoger dan 20 odour units waardoor de geuremissie niet mag toenemen;
 - het endotoxinetoetsingskader⁴: emissies mogen niet meer toenemen omdat de feitelijke afstanden tot woningen kleiner zijn dan de aan te houden afstanden: dit betekent dat de blootstelling aan endotoxine hoger is dan de advieswaarde van de Gezondheidsraad.

⁴ Notie Handelingsperspectieven veehouderij en volksgezondheid: endotoxine toetsingskader 1.0.

2.3.7 Geurreductie nieuwe stallen

Het opvullen van de beschikbare ruimte op het bouwblok betekent dat meer dieren worden gehouden in nieuwe stallen. Aangenomen wordt dat de nieuwe stallen voldoen aan de ammoniakemissie-eisen van de Verordening stikstof en Natura 2000 en dat hiermee ook een reductie van de geuremissie gepaard gaat.

- Bij opvulling van het bouwblok is uitgegaan van een evenredige toename van de odour units minus 60% voor de varkenshouderij en minus 40% voor de pluimveehouderij vanwege het emissiearm maken van de stallen.

2.3.8 Effect 50%-regeling Wet geurhinder en veehouderij op de geuremissie

Op grond van de Wet geurhinder en veehouderij is voor overschrijdingssituaties de 50%-regeling van toepassing. De geuremissie op de betreffende veehouderijen mag bij uitbreiding niet toenemen maar moet afnemen. De veehouderijen kunnen nog wel uitbreiden in aantallen dieren door het toepassen van emissiearme systemen zoals luchtwassers. De veehouderijen mogen de helft van de geuremissiereductie gebruiken voor het uitbreiden van de omvang van het bedrijf (meer dieren houden), waarbij de andere helft tegemoet komt aan het verlagen van de bedrijfsgeuremissie. Deze rekenregel wordt ook meegenomen in deze evaluatie:

- het effect van de 50%-regeling is het gemiddelde van de huidige vergunde geuremissie en de berekende emissie waarbij de geurnorm wordt bereikt. Dit resulteert dus in een afname van de bedrijfsgeuremissie.

2.3.9 Effect traditionele stallen

Aanvankelijk was het de bedoeling om in een scenario door te rekenen en daarin het effect van traditionele stallen mee te nemen. Daar is van afgezien omdat in de toekomstscenario's het effect al wordt meegenomen. In de toekomstscenario's wordt er namelijk vanuit gegaan dat de veehouderij de traditionele stallen emissiearm aanpast om daarmee zoveel mogelijk emissieruimte te maken voor de gewenste uitbreiden c.q. het opvullen van het bouwblok.

In plaats van een scenario is de bijdrage van de traditionele stallen aan de geuremissie apart bepaald. Vervolgens is de te bereiken geurreductie als gevolg van emissiearm aanpassen inzichtelijk gemaakt.

2.4 Bron gegevens veehouderijen en geurberekeningen

Om de achtergrondgeurbelasting te bepalen is gebruik gemaakt van bestanden met gegevens over de veehouderijen. De vergunningenbestanden bevatten alle veehouderijen, zowel de intensieve veehouderijen waarvoor geuremissiefactoren beschikbaar zijn, alsmede de veehouderijen waarvoor afstanden gelden omdat geen geuremissiefactoren beschikbaar zijn

Uitgegaan is van het vergunningenbestand Web-BVB. Voorafgaand aan het onderzoek is het vergunningenbestand gecontroleerd en zo nodig geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd in een actueel en juist vergunningenbestand, peildatum april 2017. Dit vergunningenbestand bevat alleen gegevens op bedrijfsniveau, maar geen detailgegevens per stal c.q. emissiepunt. Deze detailgegevens zijn nodig om een zo nauwkeurig mogelijke berekening te maken van de achtergrondgeurbelasting. Daarom zijn de geurberekeningen in twee stappen uitgevoerd: eerst op bedrijfsniveau en vervolgens is daar waar nodig ingezoomd op detailniveau van de stallen. Beide stappen worden hieronder toegelicht.

1. In de eerste stap zijn de geurberekeningen uitgevoerd met veehouderijgegevens op bedrijfsniveau uit het vergunningenbestand Web-BVB. Voorafgaand aan het onderzoek is het vergunningenbestand

gecontroleerd en zo nodig geactualiseerd. In het vergunningenbestand zijn de veehouderijen in naburige gemeenten binnen een straal van 2 km meegenomen. Het vergunningenbestand is ingevoerd in het rekenbestand (database) voor de bronnen (veehouderijen). Voor de parameters van de bronnen zijn onderstaande defaultwaarden ingevoerd:

- Vergunde emissies (E-vergund) voor geur (Ou/s) en fijn stof (PM10 en PM2,5)
- Emissiepunt hoogte (ST-HOOGTE) 6,0 m.;
- Gemiddelde gebouwhoogte (GEMGEBH): 6,0 m.;
- Emissiepunt binnendiameter (ST-BINDIAM): 0,5 m.;
- Emissiepunt uittreesnelheid (ST-UITTREE): 4,0 m/s;
- Ruwheid van het gebied (gemeentelijk grondgebied): 0,36.

Met bovenstaande werkwijze wordt de achtergrondgeurbelasting bepaald met gegevens bedrijfsniveau. Dit is een 'ruwe' benadering en daarom indicatief. Dit heeft de volgende redenen:

- de totale emissie van een veehouderij is toegekend aan één representatief punt op het bouwvlak, met standaardwaarden voor de emissieparameters zoals de emissiehoogte, emissiesnelheid e.d..
 - de ruwheid⁵ is de gemiddelde waarde voor de gehele gemeente.
2. In de tweede stap is ingezoomd op de potentiële burgerwoningen. De omliggende veehouderijen zijn geselecteerd en voor de veehouderijen die belangrijk zijn voor de achtergrondgeurbelasting zijn detailgegevens verzameld uit het vergunningendossier bij de gemeente. Dit houdt het volgende in.
- er is gebruik gemaakt van veehouderijgegevens op 'stalniveau';
 - de stalemissies van een veehouderij zijn toegekend aan de emissiepunten van de stallen en per emissiepunt zijn de werkelijke waarden gebruikt: emissieparameters zoals voor de emissiehoogte, emissiesnelheid e.d..
 - de ruwheid⁵ is de waarde voor de betreffende locatie / deelgebied van de gemeente.

2.5 Bepalen beschikbare ruimte op het bouwblok

De veehouderijen zijn op een kaart gezet met een ondergrond met gebouwen (BAG en bouwblokken / bestemmingsplan). In een Gis-omgeving is het oppervlak bepaald van het totale bouwblok, van het met stallen benutte deel en het onbenutte deel van het bouwblok. De verhouding tussen benut / onbenut bouwblok is gebruikt om de maximale geuremissie.

De veehouderijen zijn op een kaart gezet met een ondergrond met gebouwen (BAG en bouwblokken / bestemmingsplan). In een Gis omgeving is het oppervlak bepaald van het totale bouwblok, van het met stallen benutte deel van het bouw en het onbenutte deel van het oppervlak. De verhouding tussen benut / onbenut bouwblok is gebruikt om de maximale geuremissie te bepalen. Hierbij is het uitgangspunt dat bouwblokken die nog minimaal 30% van het bouwblok onbenut hebben, nog kunnen uitbreiden met nieuwe stallen.

Om te berekenen hoeveel geuremissie er maximaal op het bouwblok mogelijk is, is bepaald hoeveel geuremissie per ha bebouwd oppervlak is vergund. Dit resulteert in een verhoudingsgetal per veehouderij (geuremissie/ha bouwblok). Vervolgens is bepaald hoeveel geuremissie op basis van dit verhoudingsgetal maximaal mogelijk is als het nu nog onbenutte deel van het bouwblok ook wordt ontwikkeld. Vervolgens is 40% (bij een pluimveebedrijf) of 60% (bij een varkenshouderij) van deze toename aan geuremissie berekend. Deze gereduceerde geuremissie wordt opgeteld bij de vergunde geuremissie. Deze totale geuremissie is de maximale geuremissie die het bedrijf kan emitteren als het bedrijf niet beperkt wordt

⁵ Ruwheid: de mate van 'ruwheid' van het gebied bepaalt de verspreiding van stoffen via de lucht in de omgeving. In een open gebied zullen stoffen zich verder in de omgeving verspreiden in vergelijking met een gebied met veel bomen en huizen.

door de geurnormen. Dit wordt de zogenaamde afkapwaarde genoemd. Dit is de beperking aan de geuremissie die wordt bepaald door de grootte van het bouwblok. Alleen als veehouderijen op grote afstand van omliggende geurgevoelige objecten zijn gelegen, wordt de emissie beperkt door de grootte van het bouwblok.

Bijlage 3 Geurhinder en gezondheid

Deze bijlage gaat in op geurhinder en de gezondheidsaspecten die daarvan het gevolg kunnen zijn. De inhoud is gebaseerd op het kennisbericht geur van het Kennisplatform veehouderij en humane Gezondheid en veehouderij, zie internet site http://www.kennisplatformveehouderij.nl/Thema_s/Geur

Geur komt vrij uit de stal, mestbassins, bij de mestverwerking en de productie en opslag van voer. Ook is er geuremissie bij het uitrijden en aanwenden van mest op het land.

De geur van een veehouderij wordt vooral veroorzaakt door de uitwerpselen (mest) van dieren. Geur van de veehouderij bestaat meestal uit een mix van gasvormige componenten, waarbij met name vluchtige organische koolwaterstoffen (vetzuren, fenolen en indolen) en zwavelhoudende componenten (sulfiden) een rol spelen. Ammoniak kan een belangrijke geurcomponent zijn. Geurstoffen kunnen ook deels gebonden zijn aan stof.

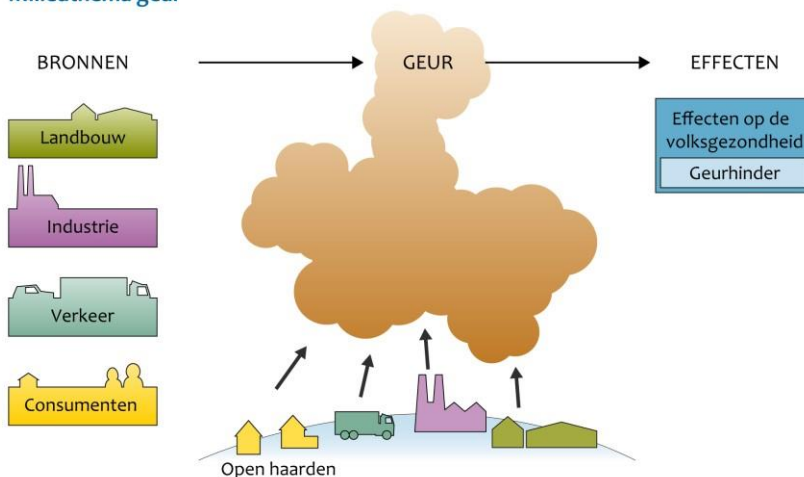
De meeste geurstoffen zijn al te ruiken bij heel lage hoeveelheden. Bij die lagere concentraties geeft de stof zelf over het algemeen geen gezondheidseffecten. Wel kan er sprake zijn van gezondheidseffecten als gevolg van de ervaren geurhinder. De geurhinder kan verschillende gezondheidseffecten tot gevolg hebben: (ernstige) hinder, verstoring van gedrag en activiteiten en mogelijk stressgerelateerde gezondheidsklachten, zoals hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid. Uit onderzoek blijkt dat verstoring door geur zich kan uiten in het sluiten van ramen, het niet graag buiten zijn, niet graag thuis zijn, bezoek niet graag ontvangen, of mensen komen niet graag op bezoek, vertrouwde of aangename geuren niet meer kunnen ruiken of minder diep ademen. Er is geen kwantitatieve relatie tussen de geurbelasting en deze effecten vastgesteld.

Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid

Het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid is een samenwerking van zeven kennis- en praktijkorganisaties: RIVM, Wageningen University & Research, UU, ZonMw, GGD GHOR Nederland, Omgevingsdienst NL en LTO.

Het doel is om samen bestaande kennis te bundelen, duiden en ontsluiten over veehouderij en de gezondheid van mens en dier.

Milieuthema geur

Bron: Planbureau voor de Leefomgeving.

PBL/okto8/0291
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

Aanvaardbare geurhinder

Het is lastig te zeggen hoeveel geurhinder aanvaardbaar is. Er zijn geen gezondheidkundige grenswaarden voor de geurbelasting of de geurhinder. Elke geur kan boven de geurdrempel waargenomen worden en door iemand als hinderlijk of ernstig hinderlijk ervaren worden. Hoe hoger de geurbelasting, hoe groter de kans dat meer mensen gehinderd zijn en hoe hoger het percentage dat gehinderd of ernstig gehinderd is. Het is daarom niet eenvoudig te zeggen hoeveel geurhinder gezondheidkundig aanvaardbaar is. Dit is in principe een afweging die lokaal genomen moet worden. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) biedt een gemeente daar ook de mogelijkheid voor via het opstellen van de geurgebiedsvisie en de geurverordening. Bij de lokale afwegingen over het aanvaardbaar hinderniveau kunnen ook aspecten zoals het klachtenpatroon, de omvang van de geurbelasting en informatie over geurhinder uit de GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016 worden betrokken. Daarnaast kan een geurbelevingsonderzoek bijdragen aan het bepalen van het aanvaardbaar hinderniveau.

Beleidsdoelstellingen

Zoals gezegd zijn er geen gezondheidkundige grenswaarden. Er zijn wel beleidsdoelstellingen voor het percentage geurgehinderden. In het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) van 1989 en in een beleidsbrief van de minister van VROM uit 1995 is een richtwaarde van 12% gehinderden en een bovenwaarde van 20% gehinderden opgenomen. Deze waarden zijn in 2007 - bij het inwerking treden van de Wet geurhinder en veehouderij - door het implementatieteam Wgv geadviseerd om aan te houden als normen voor het aanvaardbaar hinderniveau voor respectievelijk de woonkernen en het buitengebied. Deze waarden van 12% en 20% hinder zijn in de loop der jaren algemeen geaccepteerd geraakt (ook juridisch). De provincie Noord-Brabant heeft de hinderpercentages in 2014 in de Verordening ruimte vastgelegd.

Normstelling provincie en GGD

In de Verordening ruimte 2014 zijn zoals gezegd percentages geurgehinderden opgenomen. In de handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij (bijlage 6 en 7) wordt de relatie gelegd tussen geurhinderpercentages en geurbelasting:

- de waarde van 20% geurgehinderden voor het buitengebied komt overeen met een (maximale) achtergrondgeurbelasting van 20 odour units.

De gezondheidkundige advieswaarde van de GGD gaat ook uit van de genoemde percentages geurgehinderden. Alleen heeft de GGD op basis van recent onderzoek, waarin meer hinder gerapporteerd wordt, in 2015 de volgende advieswaarde uitgebracht:

- de waarde van 20% geurgehinderden voor het buitengebied komt overeen met een (maximale) achtergrondgeurbelasting van 10 odour units.

Bijlage 4 Geuremissie per scenario

In de gemeente Someren bevinden zich 245 veehouderijen, zowel intensieve als extensieve of grondgebonden veehouderijen. Voor sommige diersoorten, zoals voor varkens en kippen, zijn emissiefactoren (in odour units) per dier bekend. Van andere diersoorten zijn deze niet bekend waardoor de geur afkomstig van deze diersoorten niet meegenomen kan worden in geurberekeningen.

In tabel 4.1 zijn per scenario de geuremissies van de veehouderijen weergegeven. Er zijn drie hoofdtypen veehouderijen onderscheiden: de stoppers, de emissiestandstillbedrijven en de ontwikkelaars. Voor de toekomstscenario's 2a en 2b zijn de ontwikkelaars van belang. Zij hebben op dit moment een deel van het bouwblok niet benut en kunnen dit in de toekomst opvullen met nieuwe stallen en meer dieren. Binnen de groep ontwikkelaars zijn drie typen onderscheiden: de normoverschrijders (geen vrije emissieruimte), de onderschrijders (vrije emissieruimte, voldoende ruimte op het bouwblok of onvoldoende ruimte op het bouwblok). In paragraaf 2.3 van bijlage 2 zijn de achtergronden en gehanteerde uitgangspunten beschreven.

Tabel bijlage 4. Geuremissies van de veehouderijen per scenario en per type veehouderij.

	Geuremissie (odour units)			
	Scenario 1 Huidig	Scenario 2 Huidig- stoppers	Scenario 3 Toekomst Worst case	Scenario 4 Toekomst Realistisch
Stoppers	277.203	0	277.203	0
Standstillbedrijven, waarvan:				
• Grondgebonden	0	0	0	0
• IV-bedrijven in gebied beperkingen veehouderij	352.564	352.564	352.564	352.564
• Kleine IV-bedrijven	123.268	123.268	123.268	123.268
• IV < 30% ruimte op bouwblok	0	0	0	0
• Ontwikkelaars IV beperkt door Vr2014	-	-	-	470.380
• Ontwikkelaars IV beperkt door Endotoxine- toetsingskader	-	-	-	643.220
Ontwikkelaars IV > 30% ruimte op bouwblok, waarvan:				
• Normoverschrijders, geen vrije emissieruimte, 50%-regeling Wgv van toepassing	-	-	2.111.889	2.111.889
• Normonderschrijder met vrije emissieruimte en voldoende ruimte op bouwblok	-	-	976.437	127.838
• Normonderschrijder met vrije emissieruimte en beperkt bouwblok	-	-	297.778	41.777

